

Etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2020

Elisa Hietala

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Opetus- ja kulttuuritoimi

Etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2020

28.6.2021

-

Elisa Hietala

Aluehallintovirastojen julkaisuja 115/2021

ISSN 2343-3132

ISBN 978-952-5900-57-6

Oulu

2021

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja 115/2021

Tekijät		Julkaisuaika	
Opetus- ja kulttuuritoimi		28.6.2021	
Suunnittelija Elisa Hietala		Toimeksiantaja Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisunnimi Etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2020			
Tiivistelmä Etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (1285/2016). Aluehallintovirastot ovat myöntäneet valtionavustusta etsivälle nuorisotyölle vuodesta 2014 alkaen. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi vuonna 2020 etsivän nuorisotyön palkkakustannuksiin valtionavustusta yhteensä 1,5 miljoonaa euroa, josta Pohjois-Pohjanmaalle noin 1,2 miljoonaa euroa ja Kainuuseen 345 000 euroa. Avustusta myönnettiin 23 toimijalle yhteensä 51 henkilötyövuoden palkkakustannuksiin. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen kunnista 95 prosentissa oli vuonna 2020 valtionavustuksella tuetut etsivän nuorisotyön palvelut. Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää vuosittain kyselyllä etsivän nuorisotyön valtionavustusta saaneilta toimijoilta tietoja etsivästä nuorisotyöstä. Tässä raportissa perehdytään vuoden 2020 kyselyn vastausten avulla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen etsivän nuorisotyön toimintaan. Tietoja on vertailtu tarpeen mukaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti, sekä ajallisesti aiempien vuosien kyselyvastausten avulla. Raportissa kartoitetaan etsivän nuorisotyön toimintaa, etsivien nuorisotyöntekijöiden tavoittamien nuorten taustoja ja nykyistä tilannetta sekä nuorille suunnattuja ohjaavia toimenpiteitä.			
Asiasanat Etsivä nuorisotyö, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa			
ISSN (painettu) -	ISBN (painettu) -	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-5900-57-6
Kokonaissivumäärä 46		Kieli Suomi	Hinta -
Julkaisija Pohjois-Suomen aluehallintovirasto		Paino -	

Sisällysluettelo

1	Johdanto	6
2	Valtionavustus etsivään nuorisotyöhön vuonna 2020	8
3	Etsivän nuorisotyön toiminta vuonna 2020	11
3.1	Monialainen yhteistyö	11
3.2	Koulutus ja työnohjaus sekä etsivien yhteiset tapaamiset	18
3.3	Työskentelypaikat, yhteydenpito nuoriin ja toiminnan arviointi	22
3.4	Haasteet etsivässä nuorisotyössä	25
3.5	Onnistumiset etsivässä nuorisotyössä	27
4	Nuoret etsivän nuorisotyön asiakkaina	29
4.1	Yhteydenotot nuoriin ja nuorten tavoittaminen	30
4.2	Nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön	31
4.3	Nuorten taustat	34
4.4	Nuorten sijoittuminen palveluihin ja toimenpiteisiin	38
4.5	Tarinoita nuorista etsivässä nuorisotyössä	43
5	Lähteet	46

1 Johdanto

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaan sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja heidän pulmiinsa ja kysymyksiinsä sekä tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Etsivästä nuorisotyöstä säädetään 1.1.2017 voimaan tulleessa nuorisolaissa (1285/2016). Lain mukaan kuntien tulee tarpeen mukaan toteuttaa etsivää nuorisotyötä osana kunnan tehtäviin kuuluvaa nuorisotyötä ja -politiikkaa. Järjestäessään etsivää nuorisotyötä kunnan tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava henkilö. Kunnat voivat järjestää itse etsivää nuorisotyötä kunnan omana palvelunaan tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kunnat voivat myös hankkia etsivän nuorisotyön palvelut nuorten palveluja tuottavilta yhteisöiltä. Laissa säädetään myös nuorta koskevien tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten sekä näiden tietojen käsittelystä.

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueilla pienten kuntien etsivää nuorisotyötä on vahvistettu kuntien välisellä yhteistyöllä. Kaikki kunnat eivät toteuta etsivää nuorisotyötä itse, vaan ovat tehneet yhteistyösopimuksia ympäristökuntien tai kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Alueella oli viisi toimijaa, jotka toteuttivat etsivää nuorisotyötä usean kunnan alueella vuonna 2020. Suurin usean kunnan alueella toimiva verkosto oli Oulaisten kaupungin hallinnoima Jelpiverkko, joka toimi kahdeksassa kunnassa. Kajaanin kaupunki toimi neljän kunnan alueella, kun Paltamon etsivä nuorisotyö siirtyi Kajaanin kaupungin toteuttamaksi lokakuussa 2019. Raahen kaupunki toimivat kolmen kunnan alueella. Suomussalmen kunnan etsivä nuorisotyö toimi myös Hyrynsalmella ja Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry. toimi Haapajärvellä ja Kärsämäellä.

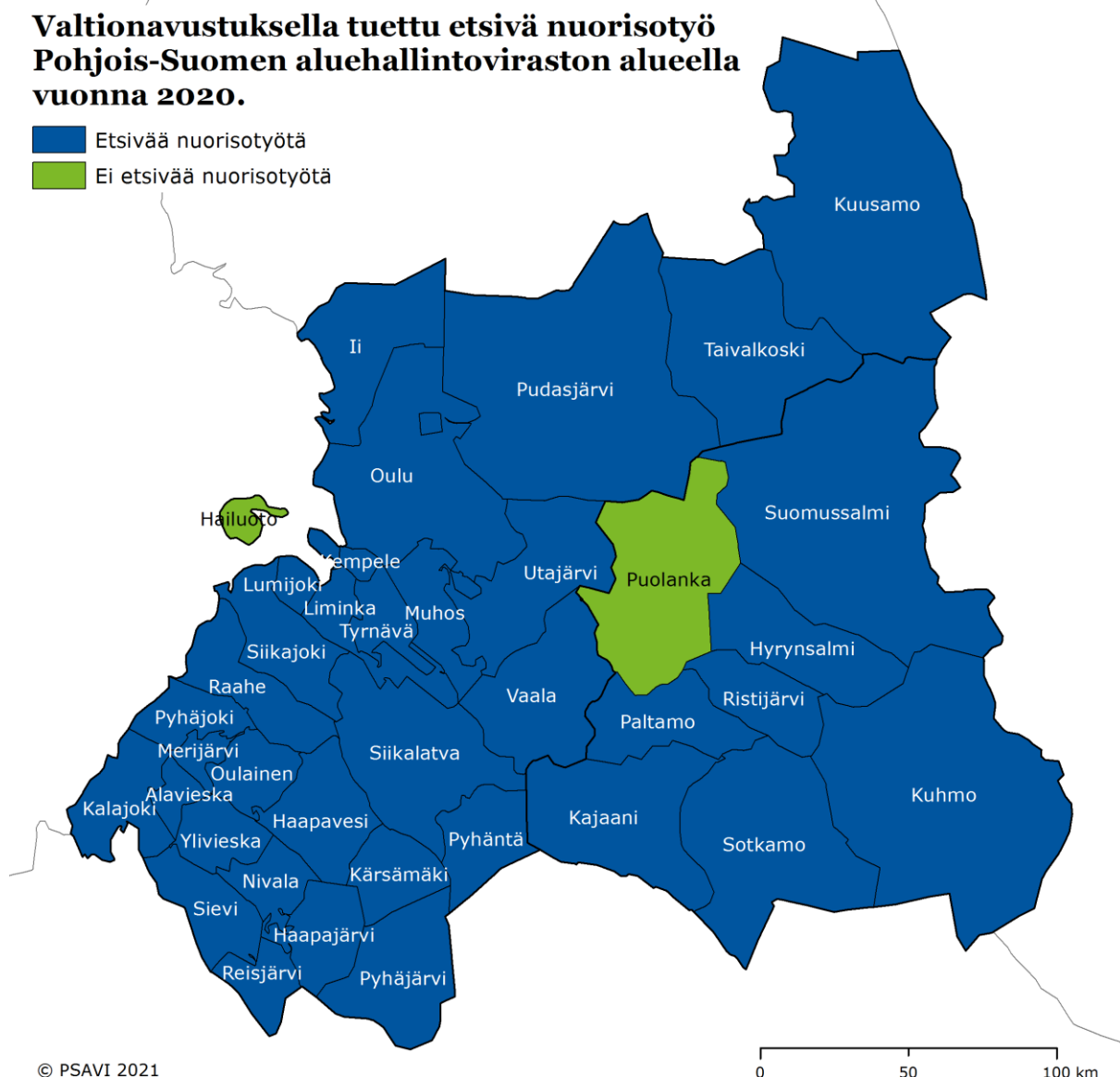
Etsivän nuorisotyön koordinaatiota on kehitetty Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa. Alueella on valittu kaksi koordinaattoria, joista toinen toimii osassa Pohjois-Pohjanmaan alueesta ja toisen vastuulla ovat Kainuun maakunta, Kuusamo, Taivalkoski, Pudasjärvi ja Pyhäntä. Etsivän nuorisotyön koordinaattorin tehtävänä on toimia yhteistyössä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston nuorisotoimen asiantuntijatukena. Etsivän nuorisotyön koordinaattori kokoaa alueen etsivät nuorisotyöntekijät verkostoksi, organisoii alueen etsivien tapaamisia ja on mukana muun muassa alueellisten etsivän päivien suunnittelussa. Lisäksi koordinaattorin tehtäviin kuuluu ajankohtaisista asioista tiedottaminen sekä uusien etsivien perehdyttäminen.

Etsivän nuorisotyön toimintaa seurataan säännöllisesti. Opetus- ja kulttuuri-ministeriö kerää kyselyllä vuosittain tietoja etsivästä nuorisotyöstä. Kyselyllä kartoitetaan muun muassa etsivän nuorisotyön toimintaa, etsivien nuorisotyöntekijöiden tavoittamien nuorten taustoja ja nykyistä tilannetta sekä nuorille suunnattuja ohjaavia toimenpiteitä. Tässä julkaisussa tarkastellaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen kyselyvastauksia. Tietoja on vertailtu tarpeen mukaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti. Raportissa on hyödynnetty myös aiempien vuosien kyselyvastauksia. Raportissa koko maalla tarkoitetaan Manner-Suomea. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston aluetta, johon kuuluvat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat, voidaan nimittää tässä raportissa myöhemmässä vaiheessa aluehallintovirastoksi tai alueeseen viitataan Pohjois-Suomena. Vuonna 2020 Pohjois-Pohjanmaalla oli 30 kuntaa ja Kainuussa 8.

2 Valtionavustus etsivään nuorisotyöhön vuonna 2020

Vuonna 2020 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle edelleen jaettavaksi etsivän nuorisotyön määrärahaa 1 530 000 euroa. Vuoden 2020 alkupuolella alkanut koronapandemia vaikutti myös etsivien toimintaan, minkä vuoksi määrärahaa saatiin lisää. Avustus oli aluksi 25 000 € htv:tä kohti, mutta syksyllä avustusmäärä nostettiin erityisavustuksena yhteensä 30 000 euroon htv:tä kohti. Avustuksesta 1 185 000 euroa myönnettiin Pohjois-Pohjanmaan alueelle ja 345 000 euroa Kainuun alueelle. Myönnettyllä valtionavustuksella katettiin osa 5 henkilötövuoden palkkakustannuksista. 50 henkilötövuodesta Pohjois-Pohjanmaalla toimivia etsiviä nuorisotyöntekijöitä oli 39 henkilötövuotta ja Kainuussa toimivia 11 henkilötövuotta. Lisäksi yhden henkilötövuoden verran, eli 30 000 €, jaettiin koordinoinnista aiheutuviin kustannuksiin Jokilaaksojen Nuorten tuki ry:lle ja Kajaanin kaupungille. Paremmen saavutettavuuden takaamiseksi kaikkien Suomessa toimivien etsivien nuorisotyöntekijöiden yhteystiedot on koottu yhteen paikkaan www.entit.fi -sivustolle.

Kuva 1. Valtionavustuksella tuettu etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Vuonna 2020 valtionavustuksella tuettuja etsivän nuorisotyön palveluja oli tarjolla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 23 toimijan tuottamana 95 prosentissa kunnista (**Kuva 1.**). Valtionavustuksella tuetut etsivän nuorisotyön palvelut puuttuivat Puolangalta ja Hailuodosta.

Taulukko 1. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen osuus rahoituksesta ja kustannuslajien osuudet kokonaiskustannuksista koko maassa ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Alue		Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Valtionavustuksen osuus rahoituksesta		79,4 %	74,6 %	71,9 %	75,9 %
Eri kustannusten osuudet kokonaiskustannuksista	Palkat	87,5 %	92,0 %	91,9 %	92,3 %
	Matkat ja kuljetus	1,5 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %
	Kurssit ja koulutus	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,5 %
	Työnohjaus	0,7 %	0,8 %	0,8 %	0,5 %
	Muut	9,9 %	5,2 %	5,2 %	4,9 %

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen kyselyn vastaajat ilmoittivat etsivän nuorisotyön vuoden 2020 kustannuksiksi yhteensä noin 2 miljoonaa euroa. Valtionavustuksen osuus rahoituksesta oli 75 prosenttia. Tämä oli neljä prosenttiyksikköä enemmän kuin koko maassa vuonna 2020 (**Taulukko 1**). Valtionavustuksen osuus rahoituksesta oli suurempi Kainuussa kuin Pohjois-Pohjanmaalla. Kainuussa avustus kattoi 76 prosenttia kustannuksista ja Pohjois-Pohjanmaalla hieman alle 72 prosenttia kustannuksista. Suurin kustannuserä etsivässä nuorisotyössä olivat palkkakustannukset, joiden osuus oli aluehallintoviraston alueella 92 % kokonaiskustannuksista. Tämä oli n. 4,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin koko maan alueella.

Avoimien vastausten perusteella valtionavustus tuo tärkeää apua kunnille, ja valtionavustus koettiin vastaajien keskuudessa välttämättömäksi. Rahoituksen suhteissa ja menoissa näkyy myös selvästi koronapandemian vaikutukset. Toiminta tapahtui osan vuodesta eri muodossa, joten kulut rakentuivat eri tavalla. Koronan vuoksi saatu lisäavustus koettiin erittäin hyödylliseksi.

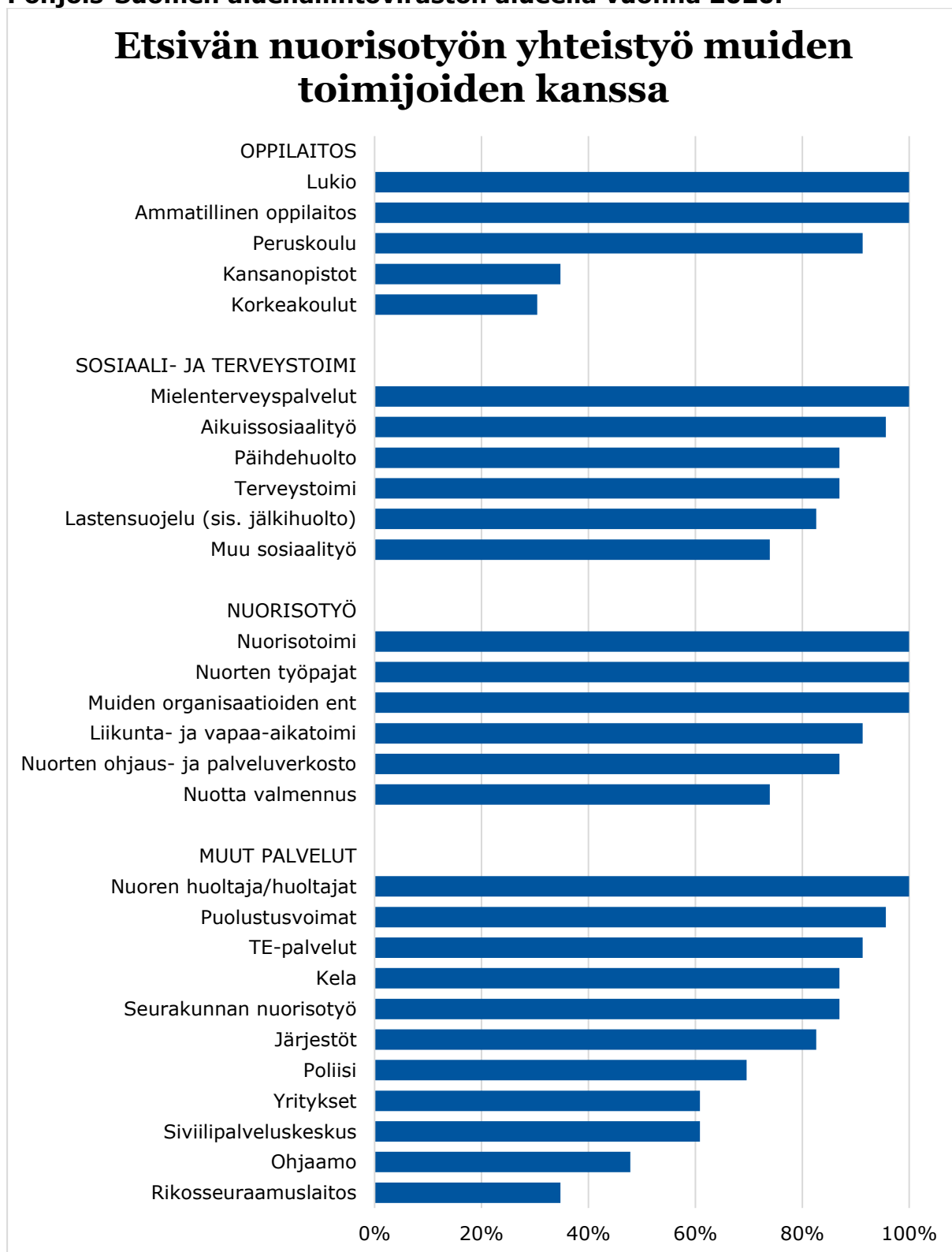
”Rahoituksen tarve kasvaa koko ajan, kun nuorten pahoinvointi kasvaa, näillä on selkeä yhteys toisiinsa. Erityisesti korona-aikana nuorten häiriökäyttäytyminen yms. on lisääntynyt voimakkaasti, mikä tarkoittaa myös etsivän nuoristyön näkökulmasta lisätyötä ja asiakasmäärien kasvamista.”

3 Etsivän nuorisotyön toiminta vuonna 2020

3.1 Monialainen yhteistyö

Nuorisolain (1285/2016) kahdeksannen pykälän mukaan nuorisotyötä toteutetaan kunnissa monialaisena yhteistyönä sekä yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten, nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien sekä muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Etsivät nuorisotyöntekijät voivat toteuttaa yhteistyötä muun muassa osallistumalla eri alojen monialaisiin yhteistyöryhmiin ja tekemällä yhteistyötä eri tahojen kanssa.

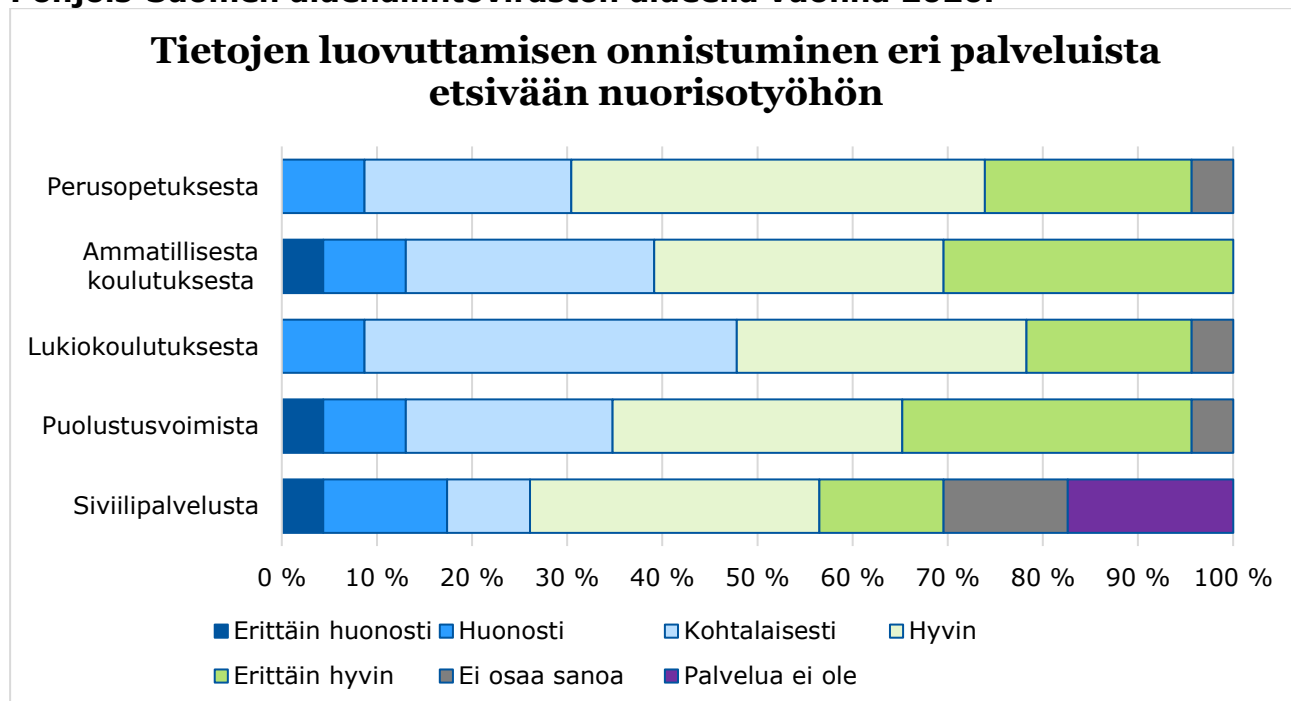
Kuva 2. Etsivän nuorisotyön yhteistyö muiden toimijoiden kanssa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on toimia yhteistyössä kaikkien niiden toimijoiden kanssa, jotka ovat tavalla tai toisella tarjoamassa palveluja nuorelle. Alueella oli useita toimijoita, joiden kanssa kaikki etsivän nuorisotyön organisaatiot olivat yhteistyössä (**Kuva 2.**). Vähiten yhteistyötä tehtiin

korkeakoulujen ja rikosseuraamuslaitoksen kanssa, joiden kanssa yhteistyötä teki noin kolmasosa alueen etsivän nuorisotyön organisaatioista.

Kuva 3. Tietojen luovuttamisen toteutuminen etsivään nuorisotyöhön Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Tietojen luovuttamisen etsivään nuorisotyöhön arvioitiin toteutuvan pääasiassa erittäin hyvin tai hyvin (**Kuva 3.**). Siviilipalveluksen kohdalla tietojen luovuttamisen onnistumisen arvioinnissa ”ei osaa sanoa” -vaihtoehdon valinneita vastaajia oli kolme ja ”ei ole alueellamme” neljä: tämä oli noin kolmasosa vastaajista.

Avoimissa vastauksissa toimijoiden oli mahdollista kertoa, millaisia kehittämistarpeita yhteistyössä yhteistyötahojen kanssa on. Suurin huolenaihe oli se, etteivät yhteydenotot koulusta etsivään ei aina toimi tarpeeksi tehokkaasti. Ammatillisista oppilaitoksista ei välttämättä tiedoteta nuoren tilanteesta erityisesti, jos koulu sijaitsee muualla kuin kotikunnassa. Tietojen kulkemisessa voi mennä jopa kuusi kuukautta. Puolustusvoimista tieto ei välttämättä tule koskaan, vaan tieto palvelun keskeyttäneestä tulee epävirallista reittiä. Ilmoitusten hidas kulku vaatii etsiviltä aktiivista työtä yhteistyötahojen suuntaan, jotta nuorten tilanteesta pysyttäisiin selvillä.

”Toivoisimme tahojen reagoivan nuorten tilanteisiin nopeammin ja olevan herkemmin yhteydessä etsiviin. Näin päästäisiin nuoren haasteisiin kiinni jo varhaisemmassa vaiheessa.”

Ennaltaehkäisevän työn kehittäminen koettiin tärkeäksi. Tietoja tulisi jakaa jo varhaisemmassa vaiheessa puolin ja toisin. Vuonna 2020 poikkeusolot vaikuttivat tilanteeseen, ja yhteydenpito yhteistyötahojen välillä heikkeni. Etsivä nuorisotyö tulisi ottaa vastausten perusteella mukaan nuoren ohjaukseen jo varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi silloin kun poissaoloja alkaa ilmetä

huolestuttavan paljon, jotta nuoren tilanne ei ehtisi päästä kärjistymään vaikeammaksi.

”Peruskoulun päättymisen/jatko-opintojen alun nivelvaiheessa peruskoulu voisi tiivistää yhteistyötä etsivän nt:n kanssa, jotta riskiryhmässä olevat nuoret saisivat ”kopin” heti. Nyt asia tulee ilmi viiveellä jatko-opinnoissa: ”Olisi hyvä ollut tietää peruskoulun aikaisista vaikeuksista” jne”

Yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä kaivataan useassa vastauksessa. Myös henkilöstövaihdosten yhteydessä yhteistyön jatkumisen turvaaminen on koettu huonoksi ja työntekijöiden rooleihin kaivattiin selkeyttä. Myös yhteistyöpalavereille käytännöntyön eri toimijoiden välille olisi tarve. Toiveena oli myös, että etsivät nuorisotyöntekijät pääsisivät mukaan oppilaitosten oppilas-huoltoryhmän kokoontumisiin

Nuorisolain (1285/2016) yhdeksännen pykälän mukaan paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava **nuorten ohjaus- ja palveluverkosto** tai muu vastaava yhteistyöryhmä. Ohjaus- ja palveluverkoston tavoitteena on parantaa nuorille suunnattujen palvelujen keskinäistä toimivuutta ja vaikuttavuutta. Sen tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Nuorisotoimea verkostossa edustaa yleensä nuorisotoimen vastuuvirkamies, mutta joidenkin kuntien verkostoissa myös etsivä nuorisotyöntekijä on varsinainen verkoston jäsen. Nuorisolain muistiossa kehoitetaan etsiviä nuorisotyöntekijöitä kuulumaan verkostoon: *”Jos kunnassa järjestetään nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä, olisi näiden tahojen edustajien tarpeellista olla mukana verkostossa.”* (HE 111/2016 vp)

Taulukko 2. Etsivän nuorisotyön osallistuminen nuorten ohjaus- ja palveluverkostoihin koko maassa ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

		Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Esimies	Jäsenenä	61 %	65 %	63 %	75 %
	Kuullaan	22 %	17 %	16 %	25 %
	Ei kumpaakaan	6 %	9 %	11 %	0 %
Lähiesimies	Jäsenenä	52 %	61 %	63 %	50 %
	Kuullaan	17 %	13 %	11 %	25 %
	Ei kumpaakaan	6 %	4 %	5 %	0 %
Etsivä/t	Jäsenenä	61 %	70 %	74 %	50 %
	Kuullaan	30 %	30 %	26 %	50 %
	Ei kumpaakaan	2 %	4 %	5 %	0 %

Etsivän nuorisotyön lähiesimiehet ja etsivät nuorisotyöntekijät olivat useammin nuorten ohjaus- ja palveluverkoston jäseniä Pohjois-Suomessa kuin koko maassa. Sen sijaan esimiehet olivat jäsenenä verkostossa lähes yhtä usein kuin

koko maassa (**Taulukko 2.**). Kainuussa verkoston jäsenenä olevien esimiesten osuus oli selkeästi vertailualueita korkeampi. Pohjois-Pohjanmaalla 26 prosentissa verkostoja etsivät nuorisotyöntekijät eivät olleet jäsenenä. Kyselyn vastauksista ilmenee, että Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella etsivistä nuorisotyöntekijöistä kaikki olivat joko jäsenenä tai heitä vähintään kuullaan nuorten ohjaus- ja palveluverkostoissa.

Taulukon 2. osalta on huomattava, että toimijoiden oli mahdollista vastata useampaan kohtaan tai jättää kokonaan vastaamatta. Tämän vuoksi prosenttisumma voi olla vähemmän kuin 100 %. Jotkin toimijat esimerkiksi vastasivat vain esimiestä tai lähiesimiestä koskevaan kohtaan. Vastaamattomuus voi johtua esimerkiksi siitä, ettei kunnassa ole molempia.

Tilanne on osallistumisen suhteen muuttunut hieman edellisestä vuodesta. Tuolloin koko Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueelta esimiehistä suurempi osa (74 %) oli jäsenenä nuorten ohjaus- ja palveluverkostoissa. Tiputusta arvoon tapahtui erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla. 2019 Kainuun lähiesimiehistä jokainen oli osana verkostoa, mutta 2020 vain 50 %. Etsivien osallistumisprosentit olivat lähimpänä aiempaa vuotta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppilaitoksen suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen **opiskelijahuoltoryhmä**. Oppilaitoskohtaista opiskelijahuoltoryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Muilta osin koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin opiskelijahuoltoryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskelijahuoltoryhmät voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita.

Taulukko 3. Etsivän nuorisotyön osallistuminen opiskelijahuoltoryhmiin koko maassa ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

		Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Peruskoulu	Vakituisena	17 %	17 %	21 %	0 %
	Kutsuttaessa	60 %	65 %	63 %	75 %
	Nuoren tukihenkilönä	14 %	4 %	5 %	0 %
	Ei ollenkaan	20 %	17 %	16 %	25 %
Ammatillinen oppilaitos	Vakituisena	14 %	13 %	16 %	0 %
	Kutsuttaessa	58 %	61 %	63 %	50 %
	Nuoren tukihenkilönä	21 %	9 %	11 %	0 %
	Ei ollenkaan	20 %	22 %	21 %	25 %
Lukio	Vakituisena	14 %	22 %	26 %	0 %
	Kutsuttaessa	58 %	70 %	68 %	75 %
	Nuoren tukihenkilönä	17 %	13 %	16 %	0 %
	Ei ollenkaan	20 %	4 %	0 %	25 %
Korkeakoulu	Vakituisena	1 %	4 %	0 %	25 %
	Kutsuttaessa	29 %	35 %	42 %	0 %
	Nuoren tukihenkilönä	10 %	4 %	5 %	0 %
	Ei ollenkaan	59 %	57 %	58 %	50 %

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella etsivä nuorisotyö osallistui monialaisiin oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmiin yleisimmin kutsuttaessa (**Taulukko 3.**). Vakituinen osallistuminen oppilashuoltoryhmän toimintaan oli Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella koko maahan verrattuna yleisempää lukiossa ja korkeakouluissa. Kainuussa etsivä nuorisotyö ei vakituisena huoltoryhmiin kuin korkeakouluasteella, mutta he olivat useammin kutsuttaessa paikalla kuin Pohjois-Pohjanmaalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoima **Aikalisä-toiminta** on kaikille kutsuntaikäisille nuorille miehille, sekä varusmies- ja siviilipalvelusikäisille miehille ja naisille tarkoitettu tukipalvelu, jossa nuori saa oman nimetyn ohjaajan, tukea elämäntilanteen selvittelyyn, apua parhaiden ratkaisujen löytämiseen sekä tietoa ja ohjausta erilaisiin palveluihin. Ohjaajat ovat toimintamalliin perehdytyksen saaneita ammattilaisia, jotka tarjoavat nuorelle mahdollisuuden arvioida omaa elämäntilannettaan ja toimintavaihtoehtojaan matalalla kynnyksellä. Toiminta on aina luottamuksellista, vapaaehtoista sekä maksutonta ja siihen voi hakeutua ennen kutsuntoja, kutsunnoissa, palveluksen aikana tai palveluksen päättyessä.

Taulukko 4. Etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen Aikalisä-toimintaan koko maassa ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Alue		Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Aikalisätoimintaan osallistuminen		97 %	96 %	100 %	75 %
	kutsunnoissa esittelemässä etsivää nuorisotyötä	96 %	100 %	100 %	100 %
	kutsuntalautakunnassa kunnan edustajana	12 %	5 %	5 %	0 %

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa lähes kaikista etsivää nuorisotyötä järjestävistä organisaatioista osallistuttiin Aikalisä-toimintaan ja kutsuntoihin (**Taulukko 4.**). Molempiin osallistuttiin Pohjois-Pohjanmaalla useammin kuin Kainuussa. Aikalisä-koulutukseen osallistuttiin Pohjois-Pohjanmaalla 96 prosentissa organisaatioita, ja Kainuussa 75 prosentissa kunnista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Kainuussa yksi neljästä valtion-avustusta saaneesta toimijasta ei osallistunut aikalisätoimintaan. Kyseinen toimija kuitenkin vastasi etsivän nuorisotyön työntekijän olevan kutsunnoissa esittelemässä etsivää nuorisotyötä.

Vuoden 2020 toimintaa koskevassa kyselyssä oli myös mahdollista antaa avoimia vastauksia. Ensimmäisessä kysymyksessä toimijat saivat määritellä, mikä muu taho hoitaa ohjauksen ja kutsuntalautakuntatyöskentelyn, mikäli etsivä nuorisotyö ei toteuta sitä. Useimpien vastausten mukaan kunnan edustaja ja puolustusvoimat hoitavat tehtävän.

Toisessa kysymyksessä pyydettiin lisätietoa siitä, miten toimijat kokevat Aikalisä-toiminnan toteutuneen, mikä on onnistunut ja mikä kaipaisi kehittämistä. Pääosin vastaajat kokivat, että toiminta on tehokasta ja hyvää, ja koko ikäluokka saadaan kutsunnoissa tavattua tehokkaasti. Muutamia ongelmia kuitenkin nousi esiin. Aikalisä-ohjaajien kesken on koettu eriarvoisuutta, koska koulutukset ovat keskenään erilaiset. Huolestuttavana pidettiin myös sitä, ettei puolustusvoimat tai siviilipalveluksen keskeyttäneistä tule aina tietoa etsiville. Lisäksi pienillä kunnilla kaikkien nuorten tapaaminen kerralla on raskasta, kun etsiviä on vain yksi.

3.2 Koulutus ja työnohjaus sekä etsivien yhteiset tapaamiset

Kuva 4. Etsivien nuorisotyöntekijöiden koulutustarpeet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Aluehallintoviraston alueen etsivän nuorisotyöntekijöiden suurimmat koulutustarpeet olivat kyselyn mukaan vuoden 2019 tavoin digitaalisuuden hyödyntäminen, mielenhyvinvoinnin tukeminen sekä päihde- ja pelihaitat, työn vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen. Lisäksi uudeksi koulutustarpeeksi on tullut sote- ja maakuntauudistukset. Näissä kaikissa vähintään 50 prosenttia vastaajista koki tarvetta tai suurta tarvetta täydennyskoulutukselle (**Kuva 4.**). Yksi toimija ei vastannut johtamiseen liittyviin kysymyksiin.

Vuoden 2020 alussa alkaneella koronapandemialla on ollut monenlaisia vaikutuksia myös etsivien toimintaan. Nuoren osallistaminen, viestintä ja markkinointi sekä työssä jaksaminen nousivat myös koulutustarpeina esiin, ja ne

kertovat haasteista, mitä kentällä on vuoden aikana ollut. Yhteydenotto ja nuorten saaminen mukaan toimintaan on voinut olla hankalaa sen vuoksi, että nuoret ovat olleet tarkkoja rajoitusten kanssa. Työssäjaksaminen on monella alalla vaikeutunut haastavan tilanteen vuoksi.

Kyselyssä kysyttiin myös, mikä mahdollisesti rajoittaa tai estää osallistumisen tarvittaviin koulutuksiin tai tapahtumiin. Lähes puolet vastaajista koki, ettei kiinnostavia koulutuksia ole tarjolla. Toiseksi suurin syy (39 %) oli jokin muu syy ja kolmanneksi suurin (35 %) organisaation taloudellinen tilanne. 13 % piti rajoittavana tekijänä työntekijän työtilannetta, ja 9 % esihenkilön arviota koulutuksen tai tapahtumien tarpeellisuudesta sekä työntekijän oman kiinnostuksen puutetta. Minkään vastaajan organisaatio ei rajoittanut koulutuksiin osallistumista. Muihin syihin oli kerrottu koronarajoitukset, pitkät matkat koulutuspaikoille, se, että koulutuspäiviä on rajallinen määrä käytettäväksi ja se, että koulutusten sisällöt ovat toisinaan "perustietoa", vaikka etsivillä olisi valmiudet syventää tietämystä.

Vastaajat saivat kertoa myös muista koulutustarpeista. Lisäkoulutusta toivottiin oppivelvollisuus uudistuksesta kaikkine osa-alueineen ja yleensäkin lisätietoa nuoria koskevista valtakunnallisista laki- ja asetus uudistuksista. Koulutuksia toivottiin myös takaisin läsnäolopohjaisiksi, kunhan koronaepidemia laantuu. Muita koulutusideoita olivat nuorten velkaantumiseen, seksuaalikasvatukseen, resilienssiin ja nepsy-valmentamiseen liittyvät koulutukset.

Myös ohjaamisen menetelmien päivittäminen olisi ajankohtaista:

”Ohjaamisen menetelmiä on aina hyvä päivittää. Digitaalisuuden osaamisen tarve kasvaa ja ajanmukaisen sekä tarpeellisen tiedon hyödyntäminen työskentelyyn luo varmuutta työntekijän ammatillisuuteen.”

”Etsivän asiakkuudessa on paljon nuoria, joita ei oikein voi ohjata minnekään. Siis he eivät ole vielä valmiita sitoutumaan mihinkään palveluun. Toivoisimme enemmän työkaluja ko. nuorten ryhmätoimintojen vetämiseen. Nuoret voivat olla etsivän asikkaana ja etsivän ryhmätoiminnoissa vuosia.”

Etsivä nuorisotyö on vaativaa erityisnuorisotyötä, minkä takia koulutuksen lisäksi myös työnohjaus on työntekijälle olennaista. Työnohjaus antaa etsivää nuorisotyötä tekeville tilaa ja aikaa keskittyä tutkimaan ja pohtimaan missä mennään, mitä tehdään, miksi tehdään ja mihin työssä pyritään. Työnohjausta tehdään työnohjauksen ammattilaisen avulla. Työnohjauksessa avataan, mitkä ovat työn perustehtävät tavoitteina ja käytännön tekoina sekä mietitään, miten oma työ näyttäytyy nuorille ja yhteistyökumppaneille. Työnohjauksella on mahdollista tukea tavoitteellista nuorisotyötä, sillä sen avulla voidaan tukea työntekijän jaksamista, työyhteisön yhteisöllisyyttä, toisen työn arvostamista sekä työn tavoitteiden ja työn sisällön avaamista itselle ja toisille. Työnohjausta voidaan antaa yksittäiselle etsivälle nuorisotyöntekijälle, tiimille tai työyhteisölle (Honkonen 2016). Työpaikan ulkopuolinen työnohjaaja kykenee näkemään asiat eri näkökulmasta ja voi ammattitaidollaan tukea työntekijöitä ja auttaa välillisesti myös asiakkaina olevia nuoria.

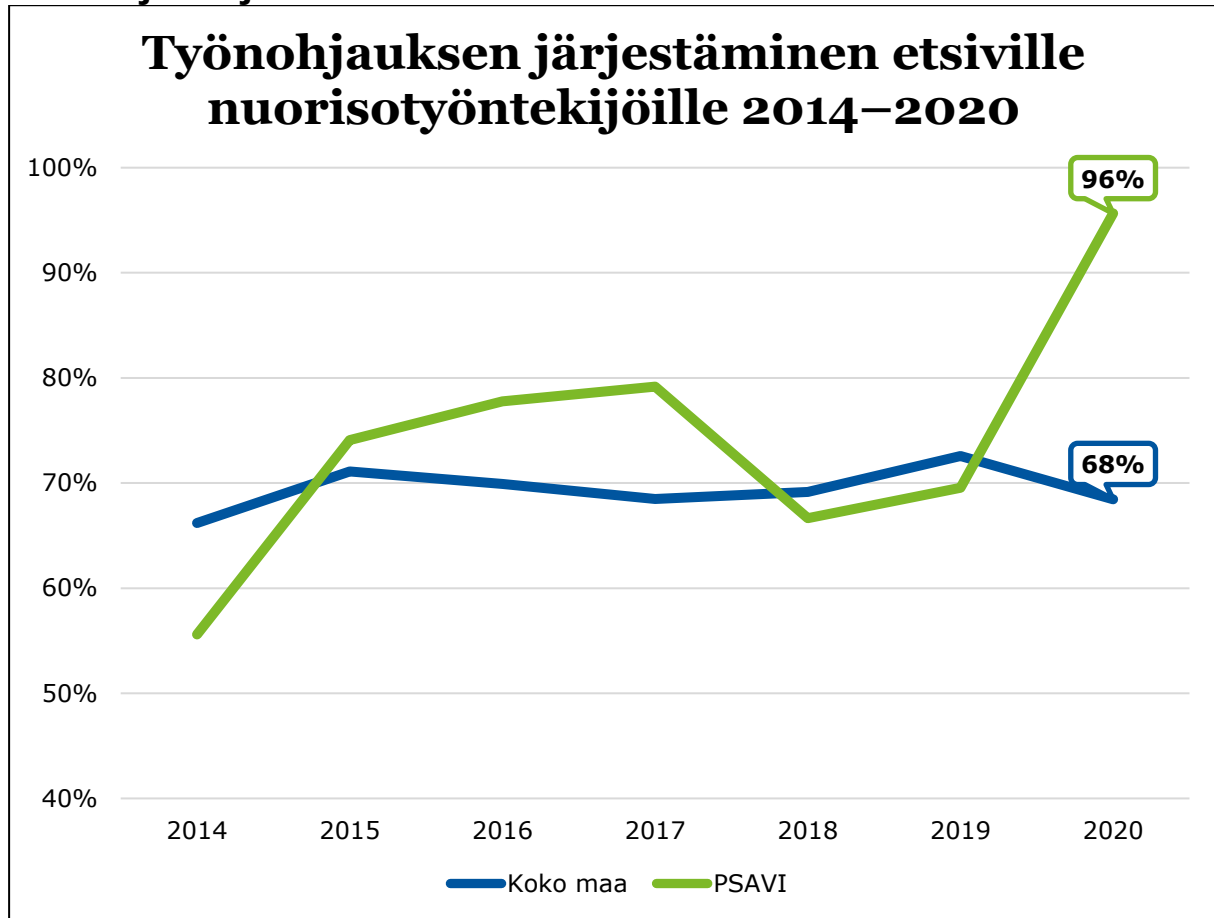
Taulukko 5. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työnohjaus koko maassa ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.¹

Alue	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Työnohjausta järjestetty, josta...	68 %	96 %	95 %	100 %
... yksilö- ja ryhmätyönohjausta	17 %	35 %	32 %	50 %
... vain yksilötyönohjausta	19 %	22 %	26 %	0 %
... vain ryhmätyönohjausta	32 %	39 %	37 %	50 %
Ei työnohjausta	32 %	4 %	5 %	0 %

Kyselyvastausten mukaan 96 prosentille etsivistä nuorisotyöntekijöistä järjestettiin työnohjausta aluehallintoviraston alueella (**Taulukko 5.**). Koko maan etsiviin nuorisotyöntekijöihin verrattuna Pohjois-Suomen alueen etsiville järjestettiin työnohjausta huomattavasti kattavammin. Toimijoita, jotka järjestivät sekä yksilö- että ryhmätyönohjausta oli 15–18 prosenttiyksikköä enemmän kuin valtakunnallisella tasolla. Kainuussa ei järjestetty lainkaan pelkkää yksilötyönohjausta, vaan työnohjaus tapahtui joko ryhmätyönohjauksena tai yksilö- ja ryhmätyönohjauksen yhdistelmänä. Valtakunnalliseen tasoon verrattuna toimijoita, jotka eivät järjestäneet lainkaan työnohjausta, oli huomattavasti vähemmän. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen 4 % tarkoittaa yhtä toimijaa.

¹ Taulukon ”järjestetään työnohjausta” -arvoihin on laskettu yhteen vaihtoehdot ”Useammin kuin kerran kuukaudessa”, ”1–2/3–6/6–12 kertaa kuukaudessa”. ”Ei työnohjausta” -arvoon on laskettu mukaan ”harvemmin kuin kerran vuodessa”, ”en osaa sanoa”, ”ei työnohjausta” sekä niiden toimijoiden vastaukset, joilta vastaukset puuttuivat osittain tai kokonaan.

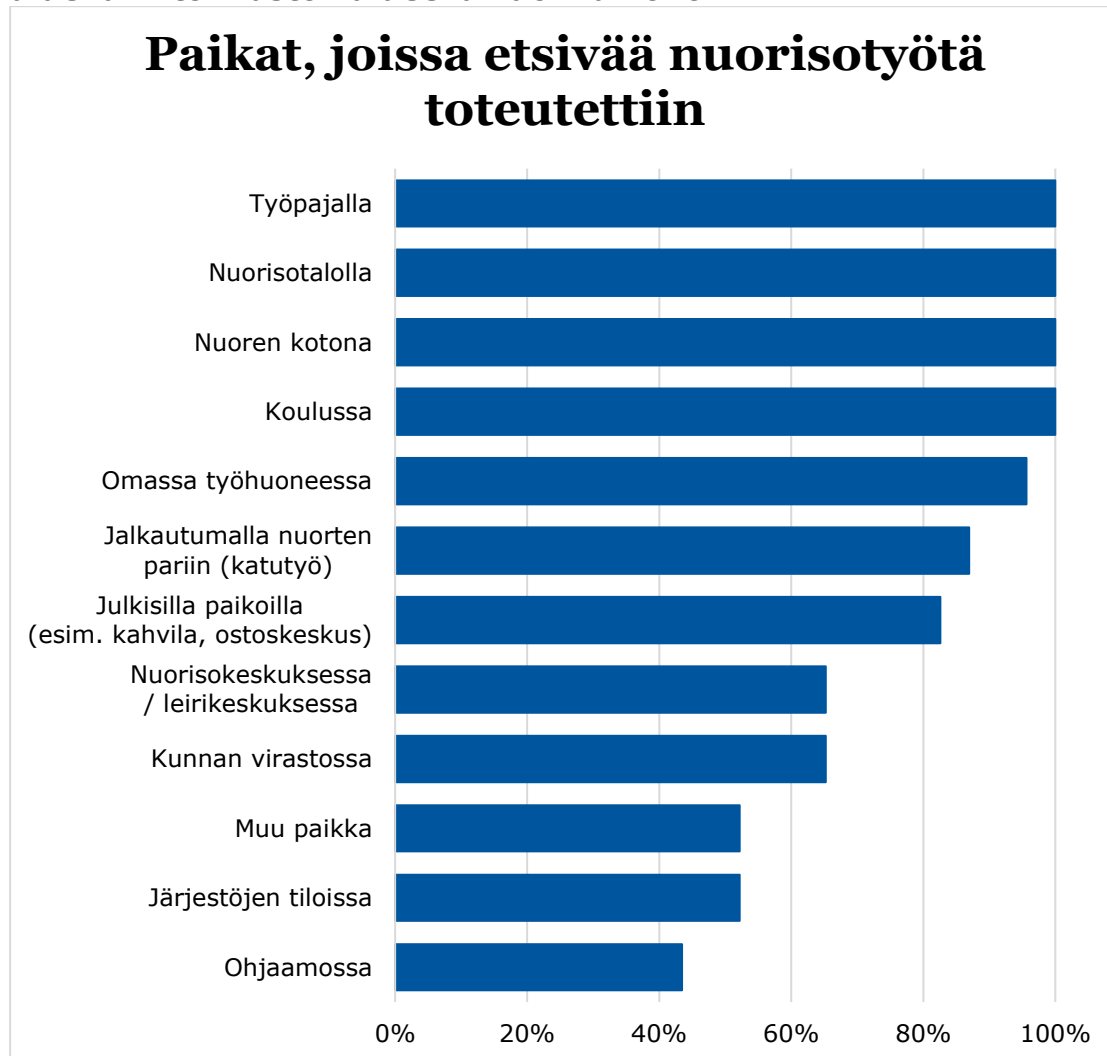
Kuva 5. Työnohjauksen järjestäminen etsiville nuorisotyöntekijöille koko maassa ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2014–2020.

Aiempiin vuosiin verrattuna työnohjauksen järjestäminen etsiville nuorisotyöntekijöille on vaihdellut alueella suuresti (**Kuva 5.**). Koko maan alueella työnohjausta on järjestetty vuosien 2014 ja 2020 välillä tasaisesti, eli noin 70 prosentille etsivistä vuosittain. Pohjois-Suomena alueella taas työnohjauksen osuus on vaihdellut 55 ja viimeisimmän 96 prosentin välillä.

3.3 Työskentelypaikat, yhteydenpito nuoriin ja toiminnan arviointi

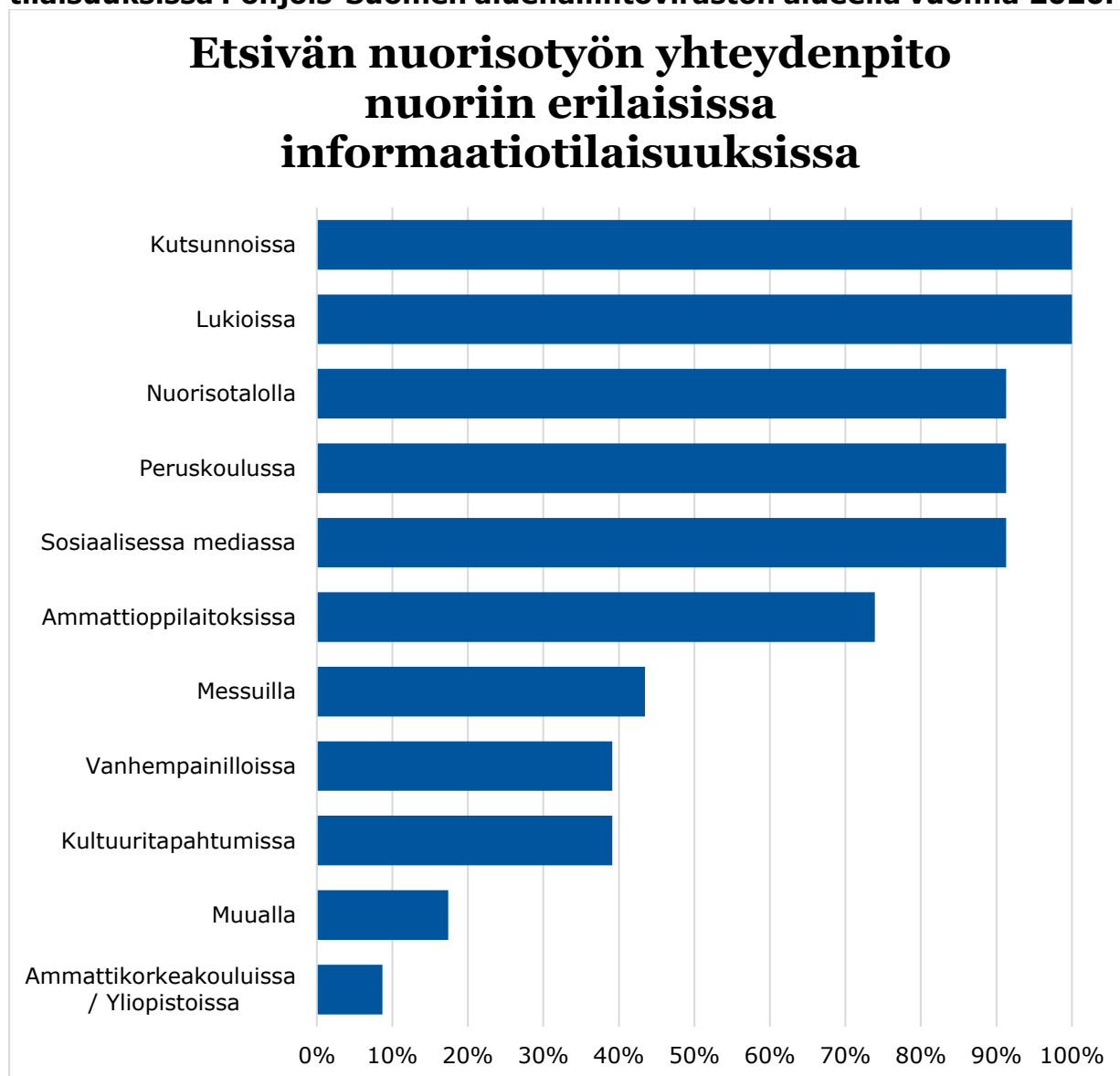
Kuva 6. Paikat, joissa etsivää nuorisotyötä toteutettiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen etsivän nuorisotyön kaikissa organisaatioissa etsivät työskentelivät työpajalla, nuorisotalolla, nuoren kotona ja koulussa (**Kuva 6.**). Vuonna 2020 alkanut koronapandemia vaikutti vahvasti työn tekemiseen ja paikkoihin, missä sitä voitiin tehdä. Myös etsivä nuorisotyö joutui mukautumaan tilanteeseen, missä kontaktointia jouduttiin tekemään ainakin osa vuodesta lähinnä etäyhteyksillä.

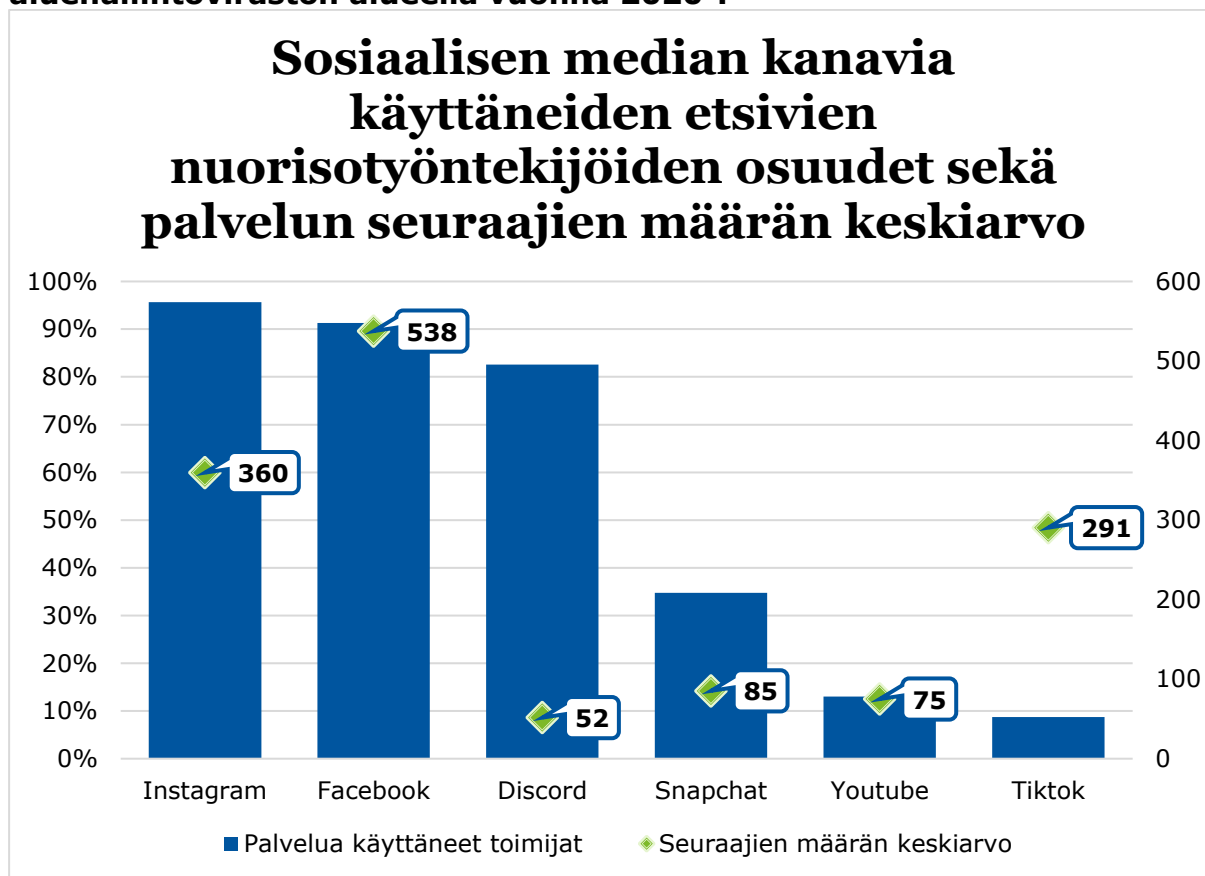
Myös omassa huoneessa, jalkautumalla nuorten pariin, julkisilla paikoilla ja nuorisotalolla tehtiin työtä lähes kaikissa organisaatioissa. Etsivistä nuorisotyöntekijöistä noin kaksi kolmasosaa työskenteli kunnan virastossa ja puolet järjestöjen tiloissa. Noin puolet tekivät työtä nuorisokeskuksessa tai leirikeskuksessa. Ohjaamossa työskenteli hieman yli 40 % etsivistä. Avoimissa vastauksissa mainittiin muina paikkoina etätyö, luonnossa työskentely, sosiaalinen media ja verkossa tapahtuva työ sekä seurakunta ja kulttuurikohteet.

Kuva 7. Etsivän nuorisotyön yhteydenpito nuoriin erilaisissa informaatio-tilaisuuksissa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Etsivät nuorisotyöntekijät ovat olleet nuoriin yhteydessä etenkin kutsunnoissa, ja lukiossa (**Kuva 7.**). Myös yhteydenpito nuorisotalossa, peruskoulussa ja sosiaalisessa mediassa oli käytössä lähes kaikilla toimijoilla. Yhteydenpitoa tapahtui vähiten ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Avoimissa vastauksissa toimijat mainitsivat lisäksi nuorten kohtaamispaikkoina erilaiset nuorille suunnatut kunnan ja kulttuurialan tapahtumat, kirjastot ja Walkers-toiminnan.

Kuva 8. Etsivien nuorisotyöntekijöiden käyttämät sosiaalisen median palvelut sekä palvelun seuraajien määrän keskiarvo Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020².

Sosiaalisen median kanavista Instagramia hyödynsi 95 prosenttia toimijoista ja Facebookia 91 prosenttia toimijoista. Discord-sovellus otettiin käyttöön aiempaa useammin, koska se oli helppo, nopea ja nuorille valmiiksi tuttu alusta hyödynnettäväksi etätyöskentelyyn. Etsivän nuorisotyön Facebook-sivuja seuraavien arvioitu määrä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella oli yhteenlaskettuna noin 11 300 henkilöä. Instagramin kohdalla määräksi oli arvioitu noin 7 900 henkilöä ja Snapchatin noin 600 henkilöä. Kaikkien käyttömäärissä tapahtui selvää kasvua vuoden 2020 aikana, mikä osoittaa sosiaalisen median merkityksen koronarajoitusten keskellä.

Etsivää nuorisotyötä tekevien on käytettävä toiminnassaan asiakashallinta- tai tilastointijärjestelmää. Valtionavustuksen hakuohjeessa toiminnan seurantaan suositellaan käytettävän PAR-järjestelmää. PARent on erityisesti etsivää nuorisotyötä varten kehitetty asiakashallintajärjestelmä, jonka avulla voidaan koota tilastotietoja koko maan etsivästä nuorisotyöstä. Mikäli käytetään jotain muuta seurantajärjestelmää, tulee sen olla yhteensopiva PAR-järjestelmän kanssa. Nuoren kannalta on tärkeää, että häntä koskevat tiedot ovat helposti saatavilla ja että tiedot ovat ajantasaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja

² Keskiarvo laskettu jakamalla seuraajien summa tiedot ilmoittaneiden toimijoiden määrällä. Esim. Youtubea käytti kolme etsivää, mutta katsojamäärän ilmoitti vain kaksi etsivää.

aluehallintovirastot seuraavat etsivän nuorisotyön tietoja vuosittain. On siis tärkeää, että etsivästä nuorisotyöstä on tietoa sekä yksittäisen nuoren tarpeisiin että yksilöimätöntä tietoa tilastoja varten. Nuorisolain (1285/2016) 12 pykälän mukaan etsivässä nuorisotyössä saadaan luovuttaa nuorta koskevia tietoja edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren, tai jos nuori on alaikäinen, hänen huoltajansa suostumuksella. Tiedot on hävitettävä heti kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän suorittamiseksi.

Kyselyn mukaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella yhtä toimijaa lukuun ottamatta kaikki käyttivät PARent-järjestelmää. Myös koko maan tasolla tarkasteltuna lähes kaikilla vastaajilla oli käytössä PARent-järjestelmä.

Sovari-järjestelmä on etsivässä nuorisotyössä käytetty asiakaspalaute-järjestelmä – sosiaalisen vahvistumisen mittari –, jonka avulla toimijat keräävät nuorilta vuosittain palautetta. Sovari vastaa etsivää nuorisotyötä ja työpajatoimintaa toteuttavien tahojen tarpeisiin saada tietoa palvelujensa laadusta ja vaikutuksista. Sovari perustuu asiakkaiden itsearviointille pohjautuvaan anonyymiin nettikyselyyn, ja se käsittää sosiaalisen vahvistumisen viisi osa-aluetta, jotka ovat: itsetuntemus, sosiaaliset taidot, arjen hallinta, opiskelu- ja työelämävalmiudet sekä elämänhallinta. (Into ry: Sovari.)

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kaikki toimijat käyttivät Sovari-mittaria työnsä tukena. Neljä toimijaa käytti myös omia tiedonkeruumittareita, kuten verkkokyselyjä, palautelomakkeita ja ryhmätoimintakyselyjä.

3.4 Haasteet etsivässä nuorisotyössä

Kyselyssä toimijat saivat listata yhdestä kolmeen sellaista palvelua, mistä on puutteita alueella nuorten näkökulmasta. Vastauksissa toistuivat samat palvelut usealla alueella: puutteita oli mielenterveys- ja päihdepalveluissa, kuntouttavasta työtoiminnassa, TE-toimiston palveluissa, ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksissa omalla kotikunnalla, sekä matalan kynnyksen yksilöllisissä palveluissa. Myös terveystalvet, vapaa-ajanvietto-mahdollisuuksia, vuokra-asuntojen määrää ja julkisia liikenneyhteyksiä pidettiin puutteellisina. Muita mainintoja olivat esim. Jopo-luokan, Ohjaamon tai velkaneuvonnan ja päihdeettömien kokoontumistilojen puuttuminen.

Kyselyssä pyydettiin kertomaan myös etsivään nuorisotyöhön liittyvistä haasteista. Haasteissa mainittiin usein nuorille suunnattujen palvelujen heikko saatavuus, nuorten sitouttaminen etsivän nuorisotyön kanssa tehtävään yhteistyöhön ja motivaatio-ongelmat, kuntien suuresta pinta-alasta johtuvat eristäytyneisyyden tai tavoittamisen ongelmat sekä muiden toimijoiden kanssa tapahtuvan yhteistyön toimimattomuus.

Vuoden 2020 haasteeksi muodostui erityisesti koronan aiheuttamat vaikeudet. Nuoret eivät uskaltaneet mukaan palveluun ja motivaatio väheni entisestään. Kaikki nuoret eivät halua käyttää etäpalveluja, ja koska vuoden aikana oli jaksoja, jolloin rajoitusten vuoksi lähipalvelut olivat kiellettyjä, jäi nuoria aiempaa enemmän etsivien työn ulkopuolelle. Lisäksi muita julkisen puolen palveluja oli vaikea tavoittaa, eikä nuoren tilanne päässyt etenemään.

”Kunnan pitkät etäisyydet tuovat haastetta nuorten tavoitettavuudessa. Erityisesti korona-aikana tietoisesti eristäytyneiden/tavoittamattomissa olevien kontaktointi on ollut haastavaa ja vienyt tavallista enemmän aikaa.”

Yhteistyö muiden palveluntarjoajien kanssa koettiin monella tavalla haasteelliseksi. Palveluntarjoajien välinen keskustelu ja tietämys toisista on puutteellista, eikä tieto kulje esimerkiksi kouluilta tai esikunnasta etsiville, kuten kuuluisi. Myös henkilöstön vaihtuvuus vaikeuttaa toimintaa, ja etsivät kokivat, että yhteistyö täytyy yhdyshenkilön vaihtuessa usein aloittaa täysin alusta. Yhteistyökumppaneille ei ollut aina selvää, että etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista, eikä työn rooli ollut heille selkeä.

”Autettavan nuoren elämässä on liian monta palvelua, jotka eivät tiedä toisistaan mitään. Palvelut eivät keskustele keskenään. Tavoitteiden asettaminen on haastavaa. Kysymys kuinka paljon tehdään päällekkäistä työtä.”

”Poikkeusaika ja sen tuomat muutokset ja epävarmuus toimintaan. Henkilöstön vaihtuvuus. Nuoria on hankala saada osallistumaan ja sitoutumaan tarjottuun toimintaan, vaikka tarvetta tuntuisi olevan. Markkinointi ei tunnu tavoittavan kohderyhmäämme. Tarvittavia palveluita ei ole saatavilla tai niihin on pitkät jonot.”

”Kokonaisvastuun ottaminen moniongelmaisen nuoren asioista jää liian usein etsivän nuorisotyön vastuulle, vaikka se selkeästi kuuluisi esim. sosiaali- tai terveystoimelle.”

”Haastavaa on ollut välillä yhteistyön tekeminen, ja ”roolien” ymmärtäminen. Haastavaa tiettyillä yhteistyökumppaneilla ymmärtää myös etsivän nuorisotyön vapaaehtoisuus.”

Monessa kunnassa nuoren tavoittaminen oli haasteellinen etäisyyksien vuoksi. Nuoret eivät välttämättä halunneet käyttää etäyhteyksiä, joten kun vaihtoehtona olisi ollut vain lähitapaaminen, eivätkä rajoitukset sallineet sitä, jäivät nuoret palvelusta kokonaan pois. Pienillä kunnilla saattoi ongelmana olla myös yhteisön pienuus, jolloin yksilö kohtaa helposti negatiivisia sosiaalisia kokemuksia.

”Nuorten tavoittaminen; nuoret ovat eri puolilla paikkakuntaa, joka on maantieteellisesti laaja ja taajamia on 3. Nuorisokeskus puuttuu kunnasta. Työn luonne vaihtelee; asiakasmäärien suuri vaihtelu pitkin vuotta.”

”Ylisukupolvinen työttömyys ja syrjäytyminen. Näiden nuorten motivointi on haasteellista. Kotoa on voitu periä arvottomuuden ja osattomuuden tunne osaksi minäkuvaa. Pienessä yhteisössä he tulevat markatuiksi ja heidän on haasteellista saavuttaa muiden luottamus ja luottaa itse yhteiskuntaan. Tämä näkyy esim. jos tällaiselle nuorelle etsii työkokeilupaiikkaa yrityksistä.”

Yksinäisyys ei ollut vain nuorten kokema ongelma. Etsivien kokemaksi haasteeksi mainittiin myös yksin työskentely ja sen kuormittavuus. Etsivien mukaan nuoret voivat huonommin kuin aiemmin, mikä haastaa myös etsivien omia henkisiä voimavaroja.

”Yksintyöskentelyn kuormittavuus.”

”Nuorten elämäntilanteet, nuorten kunto on huonontunut vuosien aikana. Myös motivointi on muuttunut haasteellisemmaksi. Työtä pitää myös tehdä oman asenteen kanssa, ettei kyynisty liikaa.”

3.5 Onnistumiset etsivässä nuorisotyössä

Kyselyssä pyydettiin kertomaan myös etsivään nuorisotyöhön liittyvistä onnistumisista. Koronavuoden onnistumiset olivat parantuneessa monialaisessa yhteistyössä, rajoituksista huolimatta onnistuneessa nuorten auttamisessa ja sosiaalisen median onnistuneessa mukaantulossa. Vaikka esimerkiksi välimatkat olivat haastavia, osaan nuorista saatiin yhteys ja he sitoutuivat tapaamisiin ja pääsivät elämässään eteenpäin.

”Tavoitetut nuoret ovat sitoutuneet palveluihin ja yhteistyöhön ja ovat siirtyneet eteenpäin omien tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi opiskelemaan, Nuotti-valmennukseen tai työelämään. Positiivisia siirtymisiä eteenpäin elämässä useiden tavoitettujen nuorten kohdalla.

Nuoria on tavoitettu puhelimitse ja viesteillä hyvin. Pitkistä välimatkoista huolimatta on ollut mahdollista saada nuoret paikalle tapaamisiin. Yhteistyötä on kehitetty nuorten tarpeista lähtien esimerkiksi kuraattorin ja etsivän nuorisotyöntekijän kesken. Nuorille on voitu järjestää tarvittaessa nopeastikin ensimmäinen kontakti/aika tapaamiseen.”

Monialainen yhteistyö ja yhteistyöverkostot saivat toimijoilta kiitosta. Yhteistyötä tehtiin erilaisin tavoin verkostoissa ja moniammatillisesti, ja niissä on onnistuttu rakentamaan luottamus ja tunne yhteisestä osaamisesta. Nuorille pystyttiin tarjoamaan laadukasta ja monipuolista palvelua, ja yhteistyö toimi rajoituksista huolimatta.

”Alueella on hyvin toimivat yhteistyöverkostot. Nuorille tarjotaan monenlaista tukea.”

”Moniammatillinen verkostotyö ja sen kanssa tehtävä yhteistyö. Pienryhmätoiminnan onnistuminen Nuotta-toiminnassa.”

”Työparityöskentely sekä sujuva ja tiivis yhteistyö koko nuorisopalveluiden (Ohjaamon, työpaja, perusnuorisotyö) välillä tukevat etsivän työtä hyvin. Tiivis verkostoyhteistyön tekeminen sekä joustava ja liikkuva työote ovat hyviä työkäytänteitä ja edistävät asiakasnuorten hyvinvointia.”

”Pitkä yhtäjaksoinen työ alueellamme on luonut luottamuksen työtämme ja ammattitaitoamme kohtaan. Yhteistyöverkostoissa ja nuorten omissa verkostoissa luotetaan osaamiseemme ja kokemukseemme.”

Tärkeä osa etsivien työtä oli myös nuorten kanssa koetut onnistumiset. Erityisen tärkeäksi muodostuivat pienet asiat ja nuorten itsensä antama palaute.

”Nuorten kanssa luottamuksen saavuttaminen sekä yhteistyö heidän kanssaan. Nuorten avoimuus palkitsevaa.”

”Poikkeusvuonna onnistumisen kokemuksia on tullut poikkeuksellisen vähän. Koska lähitukea & kotikäyntejä on jouduttu rajaamaan minimiin, on esim. koulunsa keskeyttäneitä tullut paljon. Onnistumisia ovat ne pienet asiat, esim. asiakkaan antama palaute, että ”kiitos kun sain edes sinut kiinni ja nyt osaan toimia x-asian kanssa” tai se, että työkokeilussa ollut nuori pääsi aivan toiselle uralle; oppisopimuksella suojavaruste- ja kasvomaskeja valmistavaan uuteen yritykseen.”

”Nuoret ottavat aiempaa enemmän itse yhteyttä etsivään. Nuorten kanssa onnistunut työskentely, nuorta ohjattu elämässä eteenpäin.”

Sosiaalisella medially oli vuoden 2020 aikana suuri merkitys, ja se näkyi myös onnistumisissa. Some ja etäyhteystavat eivät olleet työmuotona täysin uusia, mutta huomattavasti vähemmän käytettyjä kuin nyt vuotta myöhemmin. Etsivät joutuivat muun nuorisotyön tavoin tekemään nopean digiloikan, joka oli lopulta palkitseva. Verkkotyöskentelyn uusien tapojen avulla saavutettiin jopa nuoria, jotka aiemmin olivat jääneet palvelujen ulkopuolelle.

”Koronan aikana pystyttiin kehittämään pikavauhdilla korvaavia toimintoja verkkovälitteisesti.”

”Sosiaalisen median positiiviset vaikutukset - live lähetykset koronan aikana.”

”Verkkotyöskenteleminen nuorten parissa esimerkiksi Discordin kautta, paljon pelaavien nuorten tavoittaminen.”

Työmuotona etsivä nuorisotyö onnistui parantamaan tunnettuuttaan. Myös etsivien osaaminen kehittyi vuoden aikana.

”Etsivän nuorisotyön tunnettuus parantunut. Asiakasmäärä on saatu vakiinnutettua hyvälle tasolle. Yhteistyö kuntaorganisaation sisällä toimii hyvin.”

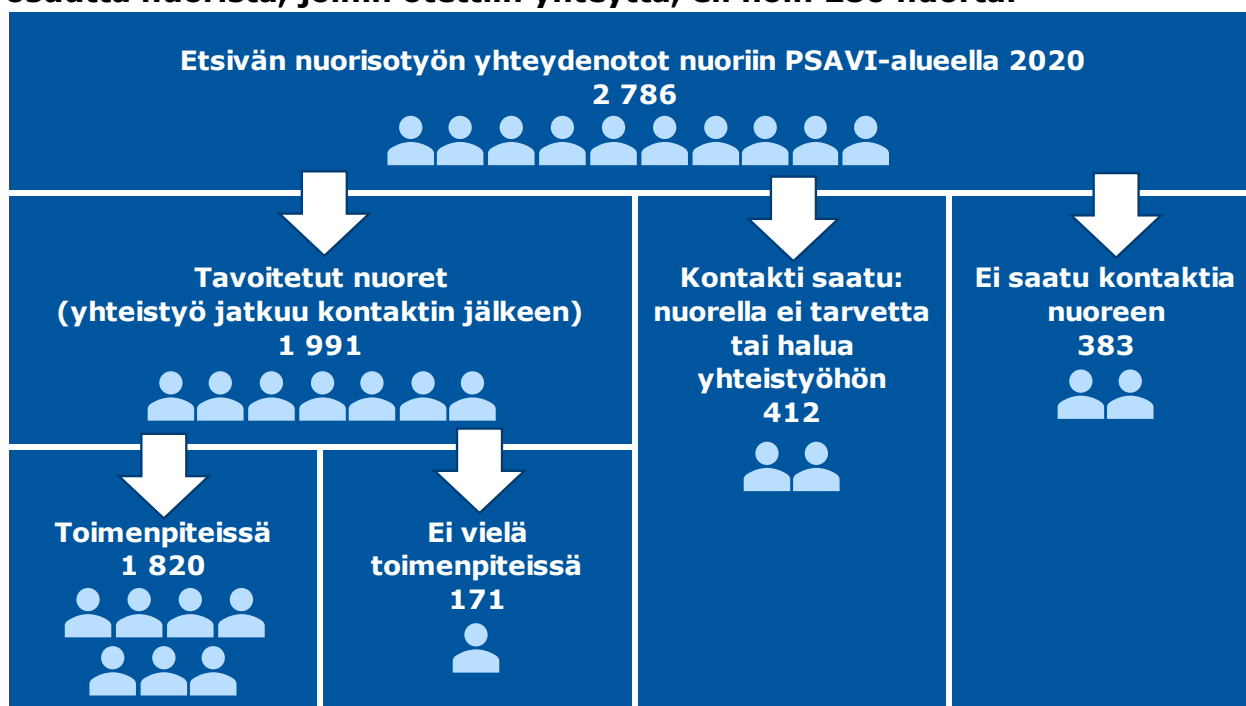
”Iso etu on saada toimia monialaisessa Ohjaamossa, jossa verkostoituminen on nopeaa ja konsultointi helppoa. Nuoret hyötyvät tästä!

Ohjaajien hyvä koulutus ja osaaminen varmistaa, että teemme laadukasta työtä (esim. HOT-valmennus, Nepsy-valmennus jne.). Kannattelutyössä on siis sisältöä aiempaa enemmän koulutusten myötä.”

4 Nuoret etsivän nuorisotyön asiakkaina

Yhteydenotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa nuori on ollut yhteydessä etsivään nuorisotyöntekijään tai jossa etsivä on ollut yhteydessä nuoreen. Nuoret ovat etsivään nuorisotyöhön yhteydessä ensimmäisenä yleensä joko nuoren suoran yhteydenoton tai jonkun muun, kuten yhteistyöverkoston tai läheisen, yhteydenottopyynnön kautta. Yhteydenotot voivat olla esimerkiksi nuoren käynti etsivän nuorisotyöntekijän luona tai etsivän käynti nuoren luona. Yhteydenotoksi lasketaan puhelinsoitot, sähköpostiviestit, yhteydenotot verkon kautta, kirjalliset yhteydenotot ja vastaavat. Tavoitetuilla nuorilla tarkoitetaan niitä nuoria, joiden kanssa yhteistyö on jatkunut ensimmäisen yhteydenoton jälkeen. Esimerkiksi aloitettu keskustelu nuoren kanssa tuen tarpeesta.

Kuva 9. Etsivän nuorisotyön asiakkaat Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020. Yksi hahmo kuvastaa 10 prosentin osuutta nuorista, joihin otettiin yhteyttä, eli noin 280 nuorta.

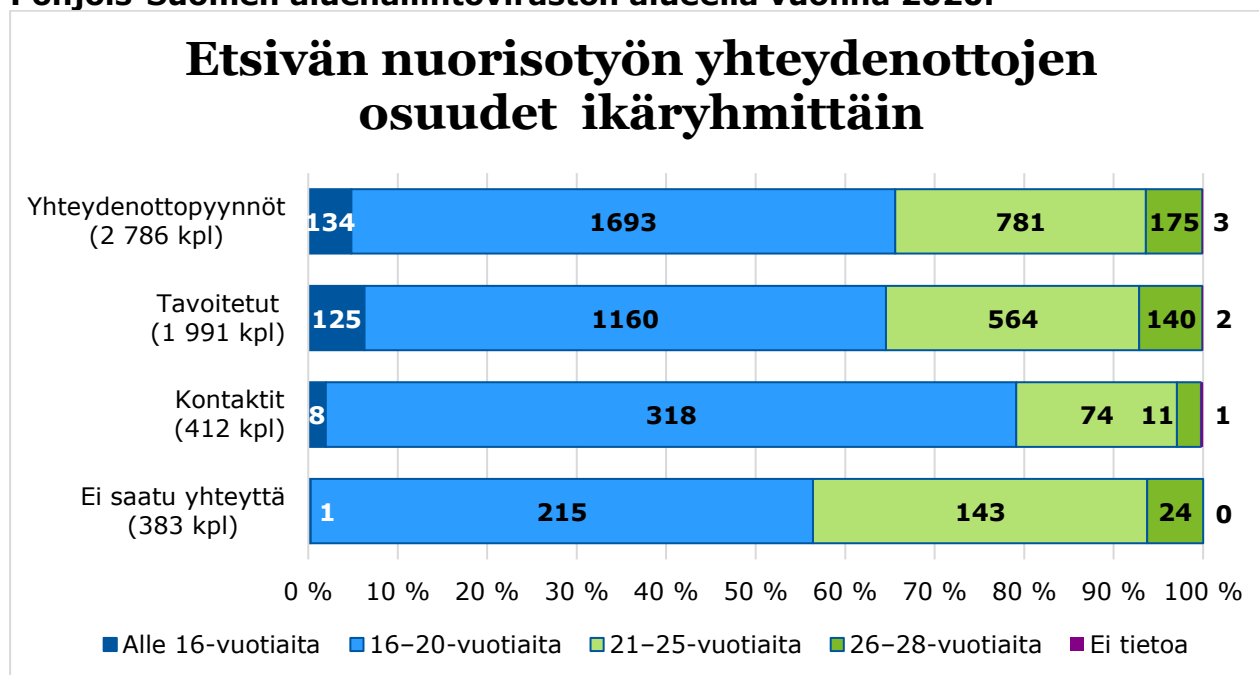

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella etsivät nuorisotyöntekijät olivat yhteydessä 2 786 nuoreen vuonna 2020 (**Kuva 8.**). Tämä on 268 nuorta vähemmän kuin edellisenä vuotena. Yhteistyö nuoren kanssa ei aina jatku yhteydenoton tai yhteydenottopyynnön jälkeen. Tähän voi olla syynä se, ettei nuoreen ole saatu lainkaan yhteyttä, nuori ei halua yhteydenoton jälkeen aloittaa yhteistyötä tai hän ei ole kokenut tarvetta yhteistyölle. Etsivä nuorisotyö tavoitti Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 1 991 nuorta vuonna 2020, mikä on 361 nuorta vähemmän kuin edellisenä vuotena. Tavoitetuista nuorista vuoden 2020 loppuun mennessä 1 820 oli toimenpiteissä eli etsivä nuorisotyöntekijä oli ohjannut nuoren johonkin palveluun tai toimenpiteeseen. Tavoitetuista nuorista

171 ei ollut vielä vuoden loppuun mennessä päätynyt tai päässyt toimenpiteisiin tai oli kieltäytynyt kokonaan yhteistyöstä tavoittamisen jälkeen.

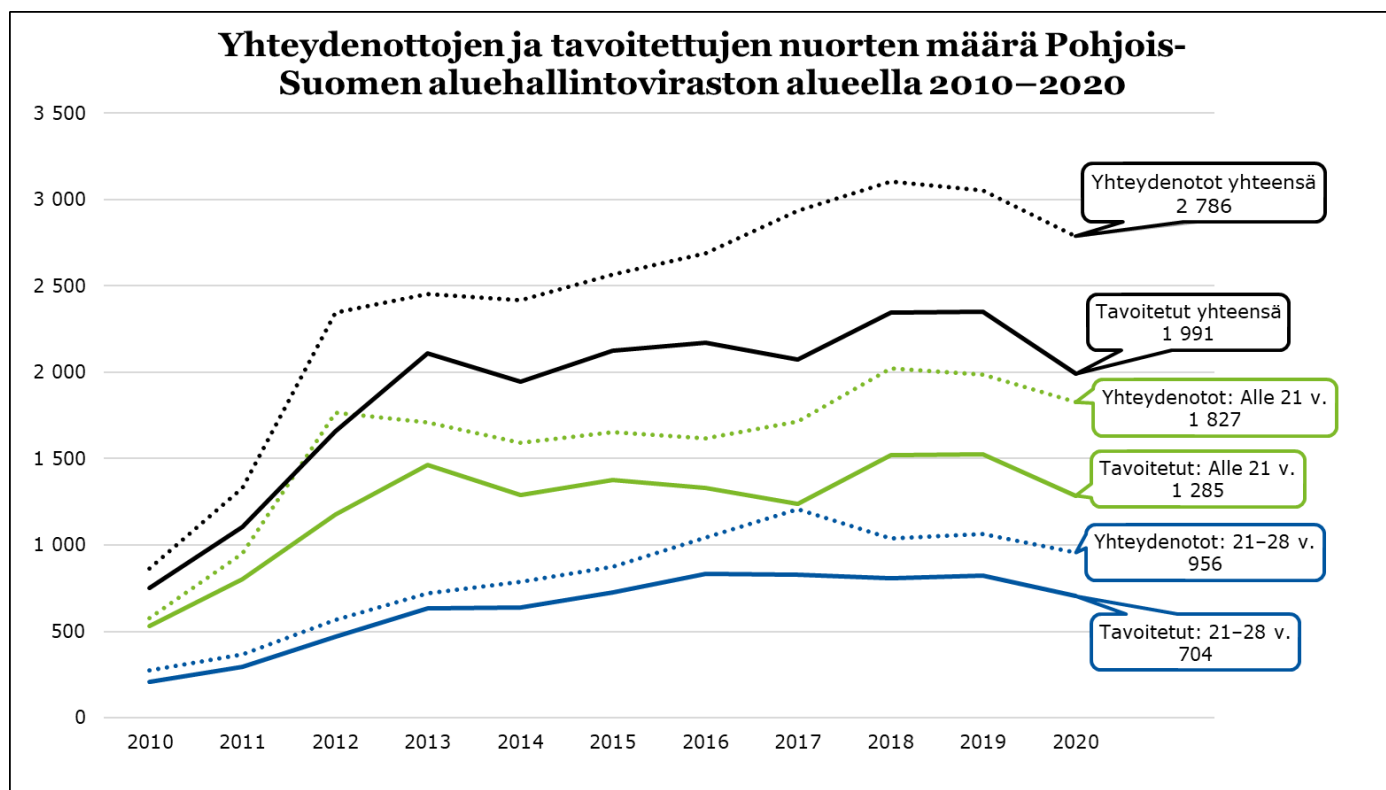
4.1 Yhteydenotot nuoriin ja nuorten tavoittaminen

Kuva 10. Etsivän nuorisotyön yhteydenottojen osuudet ikäryhmittäin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Vuoden 2020 aikana Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen yhteydenotetuista 2 786 nuoresta suurimpana ikäryhmänä olivat 16-20-vuotiaat (**Kuva 10.**). Tämän ikäisten nuorten osuus oli yli puolet kaikista yhteydenotoista. Kaikista ikäluokista alle 16-vuotiaisiin saatiin varmimmin yhteys.

Kuva 11. Yhteydenotettujen ja tavoitettujen nuorten määrät Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2010–2020.

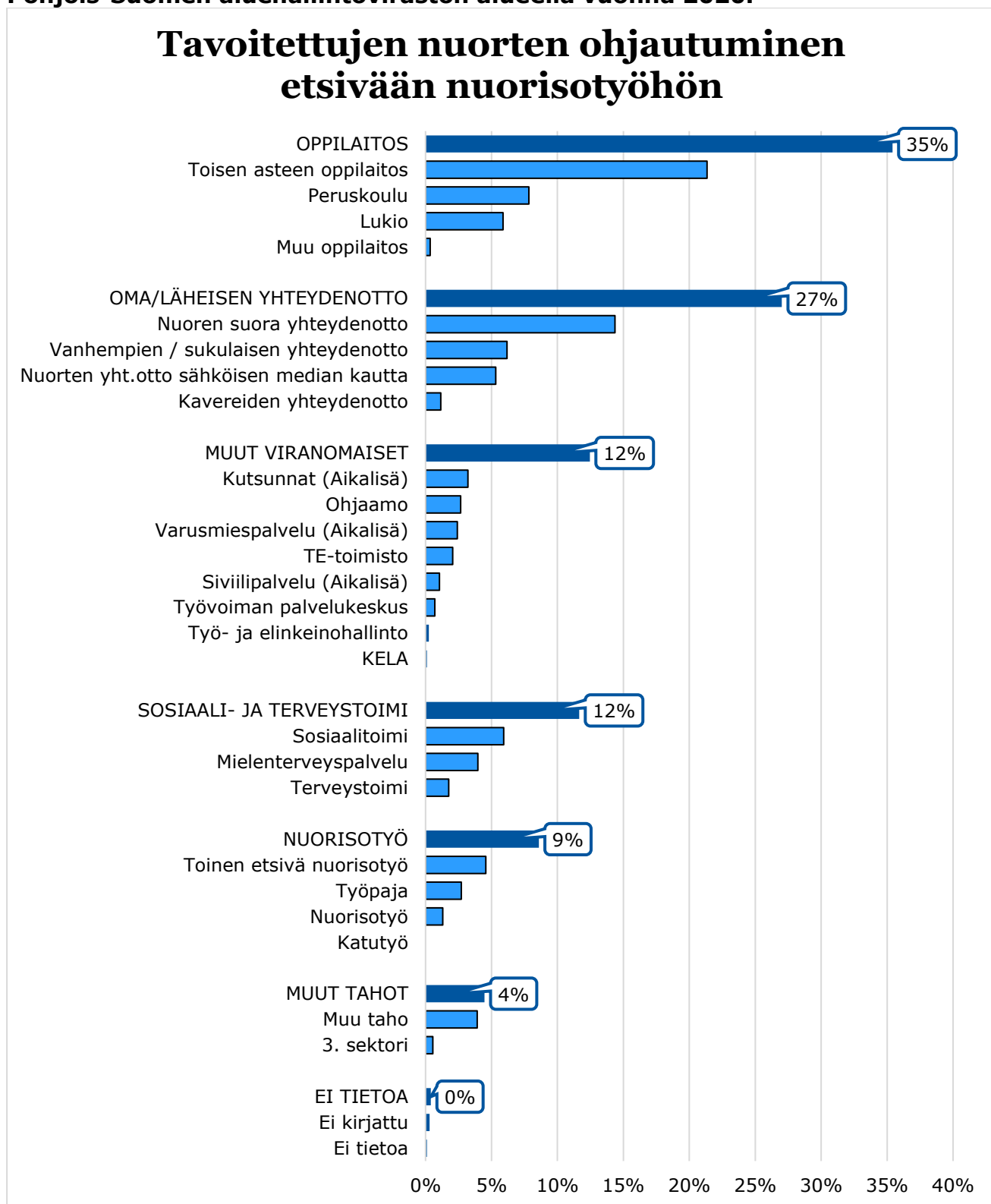

Yhteydenottojen määrät ovat lisääntyneet joka vuosi Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuodesta 2014 alkaen, kunnes vuonna 2019 yhteydenottojen määrä alkoi laskea (**Kuva 11.**). Vuonna 2020 yhteydenottojen ja tavoitettujen määrä laski reilusti kaikissa ikäluokissa, mikä selittyy pääosin koronan vaikutuksilla. Yhteydenotot 21–28-vuotiaisiin ovat kasvaneet tarkastelujaksolla tasaisesti, kunnes vuonna 2018 niiden määrä alkoi laskea. 21–28-vuotaita koskevat yhteydenotot ja tavoitettujen määrä laski kuitenkin suhteessa vähiten vuoden 2020 aikana. Vuosina 2013–2017 tavoitettuja nuoria oli yhtenä vuonna keskimäärin 2 100, kun vuosina 2018–2019 määrä oli yli 2 300. Tähän nähden vuoden 2020 yli 300 nuorta pienempi määrä on varsin suuri lasku. Trendin kannalta vuoden 2020 laskut voivat kuitenkin olla poikkeustilanne, joka tasaantuu yhteiskunnallisen tilanteen taas normaalistuessa.

4.2 Nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön

Nuoret tulevat etsivään nuorisotyöhön useimmiten ohjaavien yhteistyötahojen kautta. Ohjaavia yhteistyötahoja on monia, ja nuori voi ilmoittautua mukaan myös itse.

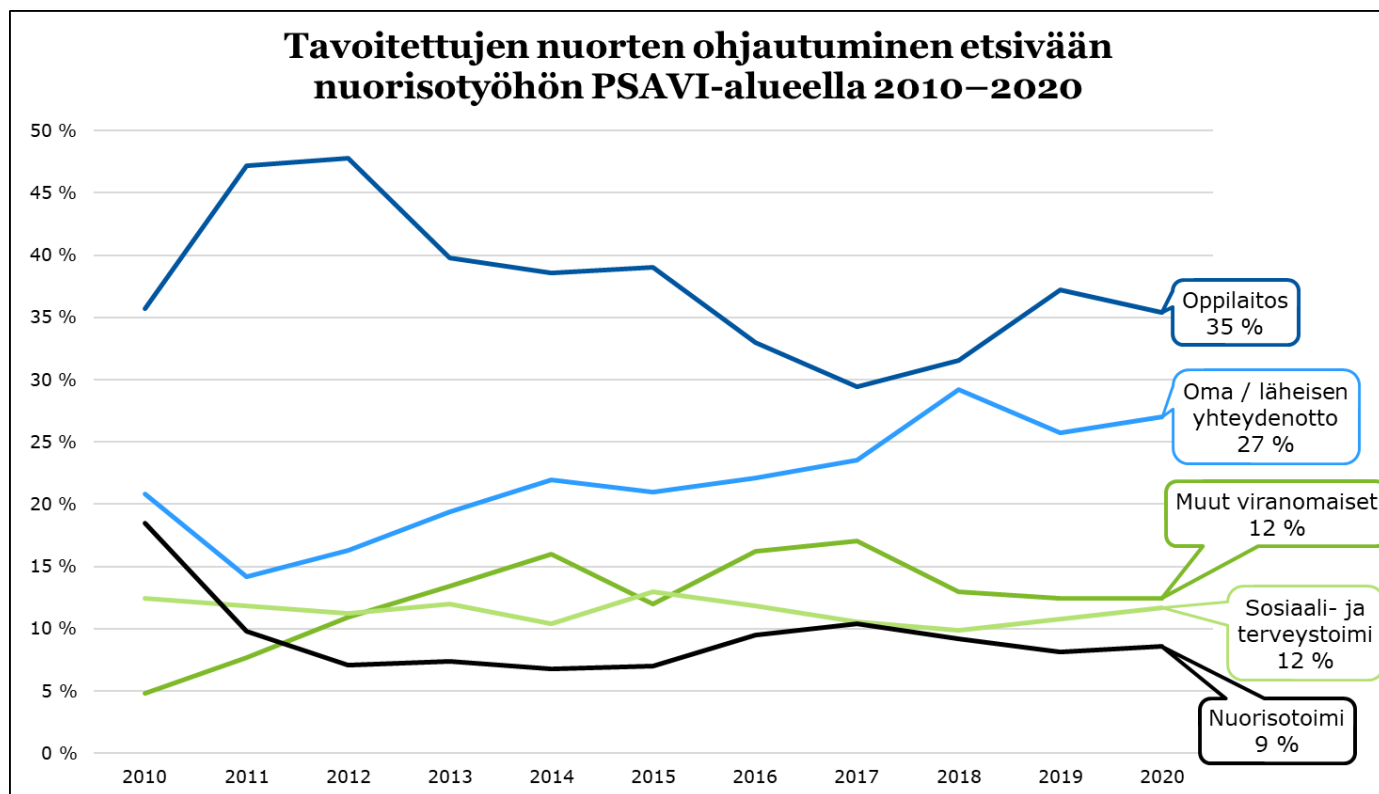
Kuva 12. Tavoitettujen nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella nuoria ohjautui etsivään nuorisotyöhön eniten oppilaitosten kautta ja oppilaitoksista eniten toisen asteen ammatillisen koulutuksen kautta (**Kuva 12.**). Toiseksi eniten nuoria ohjautui etsivään nuorisotyöhön suorien yhteydenottojen kautta. Yleisin yhteydenottaja

oli nuori itse. Kolmanneksi yleisin ohjaava taho olivat muut viranomaiset, joista suurimpana kutsunnat Aikalisä-toiminnan kautta.

Kuva 13. Tavoitettujen nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön ohjaavan tahon mukaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2010–2020.³

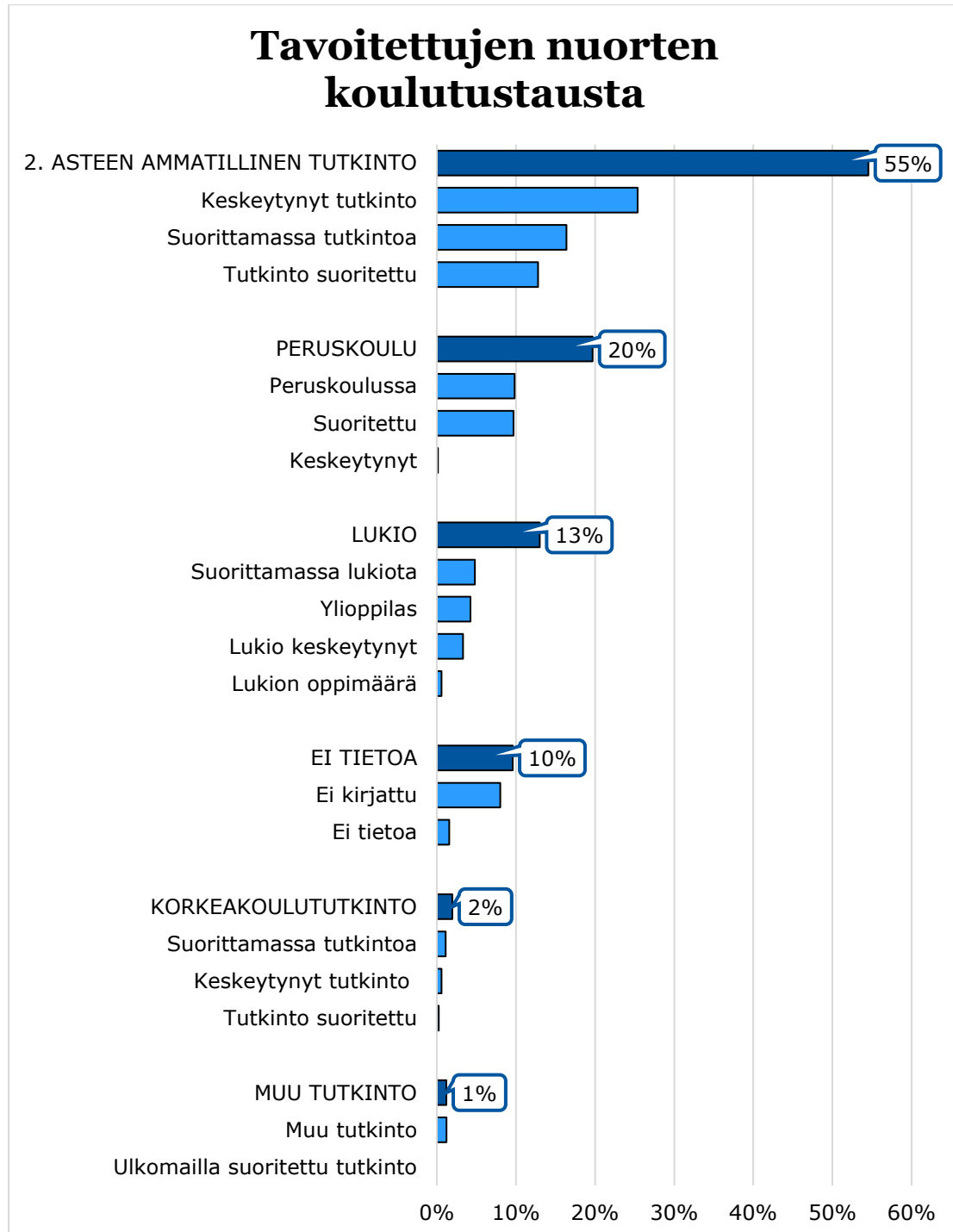

Aluehallintoviraston alueella ohjaavien tahojen osuuksissa tapahtuivat suurimmat muutokset vuosina 2011–2018 (**Kuva 11.**). Oppilaitosten osuus ohjaavana tahona vähentyi vuosien 2012–2017 aikana huomattavasti, mutta tilanne kääntyi kasvuun vuodesta 2018 alkaen. Oman tai läheisen yhteydenottojen kautta ohjautuneiden nuorten määrä kasvoi vuoteen 2018 mennessä lähes 30 prosenttiin, minkä jälkeen luku on pysynyt lähes samalla tasolla. Muiden viranomaisten kautta ohjautuneiden nuorten määrä on vaihdellut vuosittain 15 prosentin osuuden molemmilla puolilla. Sosiaali- ja terveystoimen ja nuorisotoimen osalta ohjautumisessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuoden 2020 koronapandemialla oli vain vähäisiä vaikutuksia ohjaavien tahojen osuuksiin vuoteen 2019 verrattuna.

³ Kuvasta on jätetty selkeyden vuoksi pois luokat "Muut" ja "Ei tietoa".

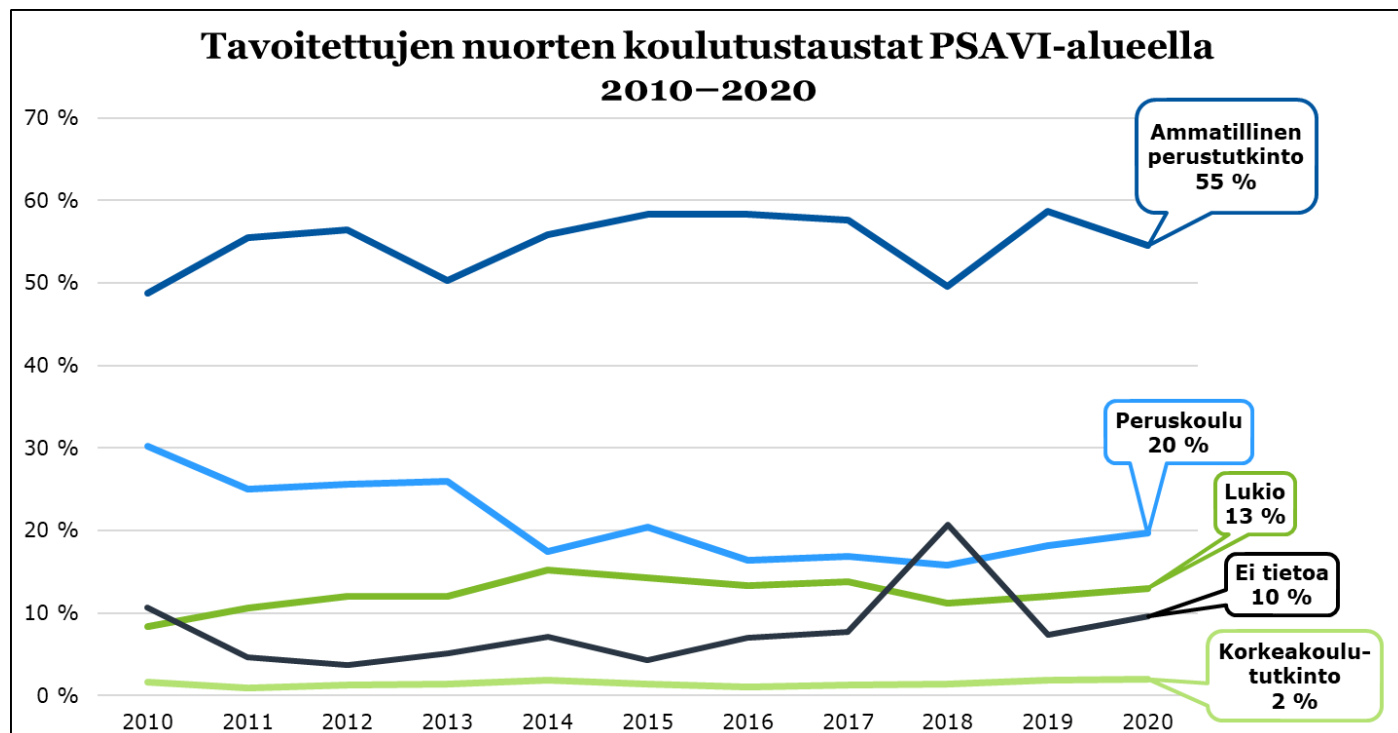
4.3 Nuorten taustat

Kuva 14. Tavoitettujen nuorten koulutustausta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Yli puolella etsivän nuorisotyön tavoittamista nuorista Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella oli ammatillisen perustutkinnon opintoja tehtynä (**Kuva 14.**). Näistä noin puolella tutkinnon suorittaminen oli kuitenkin ollut keskeytyneenä etsivän nuorisotyön asiakkaaksi tullessa. Kaikkia koulutusasteita tarkasteltaessa opinnot olivat keskeytyneet vajaalla kolmasosalla nuorista.

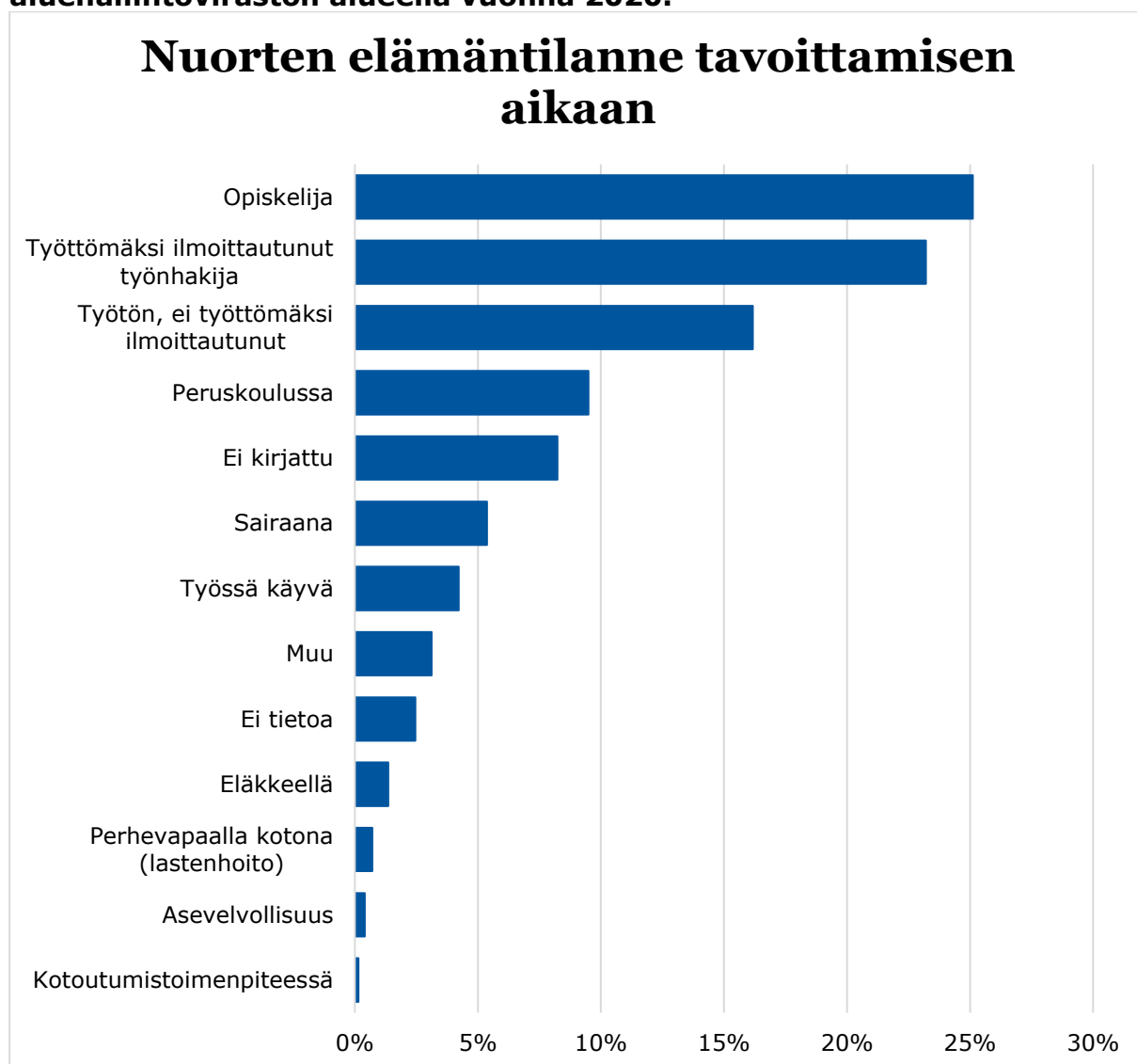
Kuva 15. Tavoitettujen nuorten koulutustausta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2010–2020.⁴

Vuosina 2010–2020 etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten koulutustaustojen osuuksissa selkein pitkän ajan muutos on tapahtunut peruskouluikäisten osuudessa, joka on laskenut vuosien aikana yli 10 prosenttiyksikköä (**Kuva 15.**). Ammatillisen perustutkinnon osuus on vaihdellut 50 ja 60 prosentin välillä koko ajanjakson ajan. Vuonna 2018 nuorten, joiden koulutustausta ei ole tiedossa, osuus oli huomattavan korkea verrattuna muihin vuosiin, kun taas ammatillisen perustutkinnon osuus tippui reilusti. On mahdollista, että ammatillisen perustutkinnon osuus nuorten taustoissa ei ollut käytännössä normaalia pienempi verrattuna muihin koulutustaustoihin, vaan niitä ei kirjattu niin paljon kuin yleensä.

⁴ Kuvasta on jätetty selkeyden vuoksi pois luokka ”Muu koulutus”.

Kuva 16. Tavoitettujen nuorten elämäntilanteet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Etsivän nuorisotyön asiakkailta kartoitetaan myös heidän elämäntilannettaan, toimeentuloa ja asumismuotoa. Vuonna 2020 suurin osa nuorista oli joko opiskelijana tai työttömäksi ilmoittautuneena työnhakijana (**Kuva 16.**). Yli 15 prosenttia nuorista oli työttömänä, mutta ei ollut ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi.

Kuva 17. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen toimeentulo Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten keskuudessa toimeentulon lähteenä oli useimmiten vanhempien tuki (**Kuva 17.**). Tämän lisäksi tavoitetut nuoret olivat pääasiassa opintotuen, pitkäaikaisen toimeentulotuen ja työttömyysturvan asiakkaita.

Kuva 18. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen asumismuoto Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret asuivat vuonna 2020 yleisimmin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella omassa vuokra-asunnossa tai vanhempien asunnossa (**Kuva 18.**). Näiden lisäksi oli yleistä, että nuoren asumismuotoa ei tiedetty. Muiden asumismuotojen osuudet olivat varsin vähäiset.

4.4 Nuorten sijoittuminen palveluihin ja toimenpiteisiin

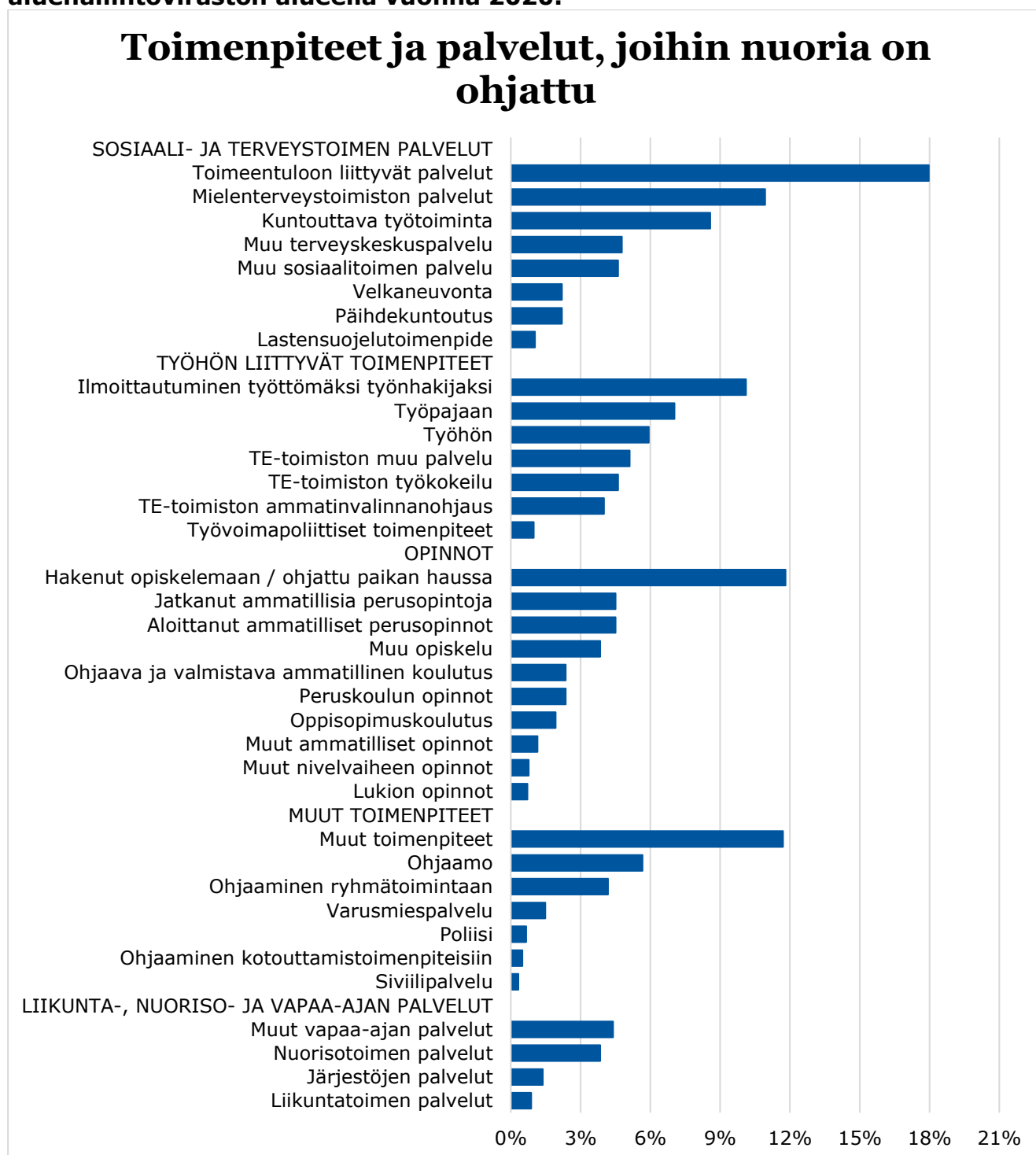
Etsivät nuorisotyöntekijät ohjaavat tavoittamiaan nuoria monipuolisesti eri palveluihin ja toimenpiteisiin. Toimenpiteillä tarkoitetaan kaikkia sellaisia palveluja, joihin etsivät nuorisotyöntekijät tavoittamiaan nuoria ohjaavat, kuten opinnot tai sosiaali- ja terveystyö. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työ ei rajoitu vain ohjaukseen. Neuvonta, tuki, tulevaisuuden suunnittelu ja tsemppaus ovat tärkeässä osassa asiakassuhteessa.

Kuva 19. Toimenpiteissä olevien nuorten osuus kaikista tavoitetuista nuorista Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2010–2020.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten sijoittuminen toimenpiteisiin on parantunut tasaisesti vuodesta 2010 lähtien, kunnes vuonna 2018 toimenpiteisiin sijoittuneiden nuorten osuus kasvoi huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna (**Kuva 19.**). Vuonna 2010 vain hieman yli 55 prosenttia tavoitetuista nuorista oli sijoittunut toimenpiteisiin vuoden loppuun mennessä. Vuonna 2019 osuus oli jo yli 90 prosenttia ja sama taso säilyi myös vuonna 2020. Kokonaisuudessaan muutosta on tapahtunut kymmeniä prosenttiyksikköjä ajanjakson aikana.

Kuva 20. Toimenpiteet, joihin nuoria ohjattiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.⁵

Nuoria ohjattiin vuonna 2020 moniin erilaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin. Selkeästi tärkein yksittäinen toimenpide olivat sosiaali- ja terveystoimen

⁵ Koska yksi nuori on voinut osallistua useampaan kuin yhteen palveluun tai toimintaan, on palvelujen ja toimenpiteiden kokonaismäärä suurempi kuin osallistuneiden nuorten määrä. 1820 nuorta osallistui yhteensä 5888 toimenpiteeseen ja palveluun. Kuvaajassa osallistumismäärät on suhteutettu nuorten kokonaismäärään.

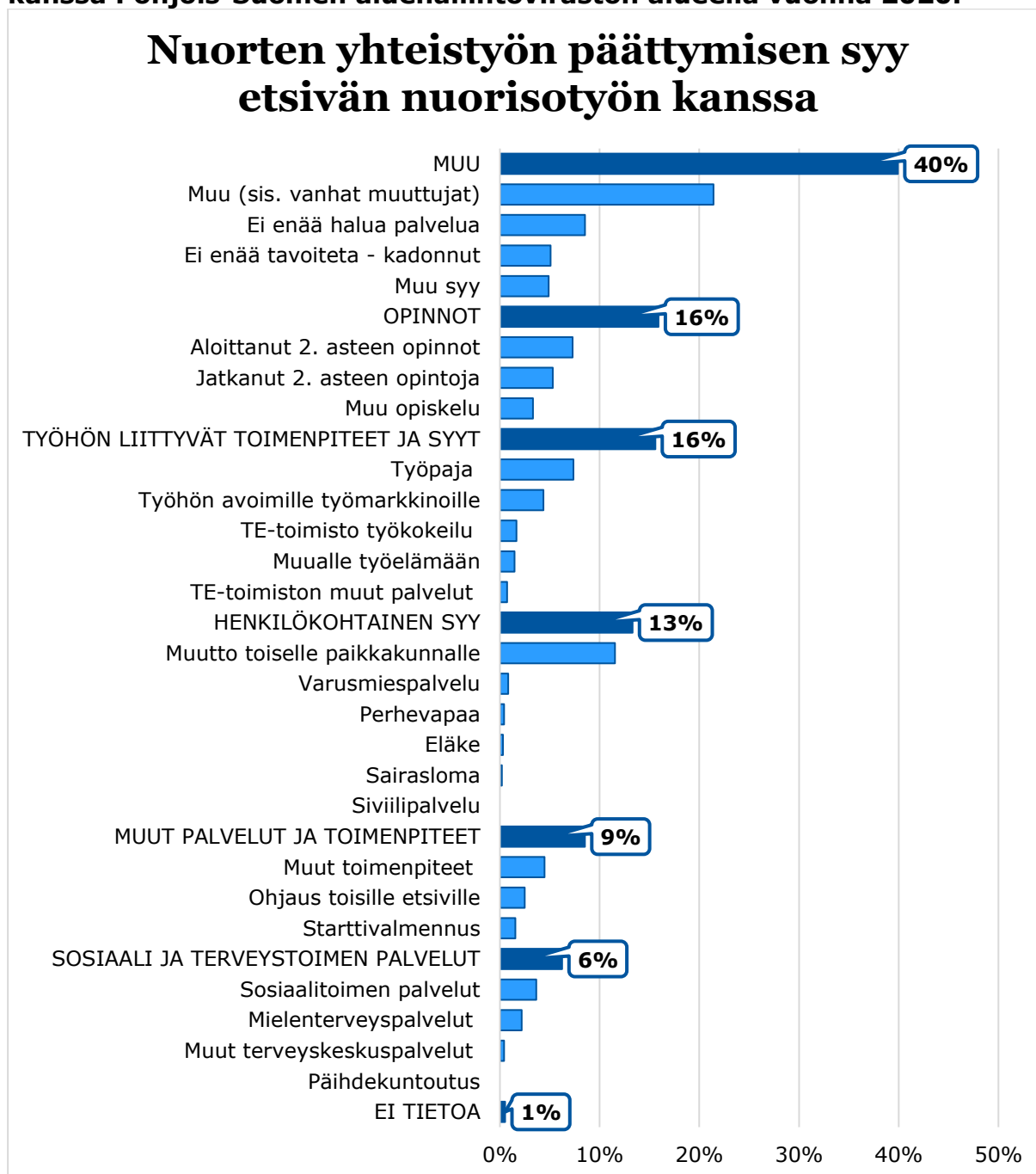
palvelut, ja niistä erityisesti toimeentuloon liittyvät palvelut (**Kuva 20.**). Eniten palveluohjauksia tehtiin toimeentuloon ja mielenterveyteen liittyviin palveluihin, koulupaikan hakemiseen ja työttömäksi ilmoittautumisen palveluihin. Lisäksi mahdolliset muut palvelut olivat yleisesti käytössä. Kaikkiaan sosiaali- ja terveystoimen palvelut kattoivat yhteensä 16 %, työhön liittyvät palvelut 12 %, opinnot 10 %, muut toimenpiteet 8 % ja liikunta-, nuoriso- ja vapaa-ajanpalvelut 3 % kaikista toimenpiteisiin ja palveluihin ohjauksista.

Kuva 21. Etsivän nuorisotyön toiminta, johon nuoret osallistuivat Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Kyselyn toimenpiteitä ja niihin ohjausta koskevassa osassa pyydettiin ilmoittamaan myös etsivän nuorisotyön omat toimenpiteet ja niihin osallistuminen. Lähes 70 prosenttia etsivän nuorisotyön toimenpiteisiin osallistuneista asiakkaista sai etsivien tukea ja tsemppausta. Kaikkiaan etsivien kanssa tehdyt toimenpiteet olivat noin 50 prosenttia kaikista toimenpiteistä.

Kuva 22. Nuorten yhteistyön päättymisen syy etsivän nuorisotyön kanssa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2020.

Nuorten yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa päättyi useimmin joko työhön liittyvään toimenpiteeseen (16 %), siirtymiseen opiskelujen pariin (16%) tai toiselle paikkakunnalle muuttamiseen (12 %) (**Kuva 21.**). Työhön liittyvistä toimenpiteistä yleisimmät olivat työpajaan, työhön tai työkokeiluun siirtyminen. Noin kuusi prosenttia etsivän nuorisotyön asiakkaiden päättäneistä siirtyi sosiaali- ja terveystoimen palvelujen piiriin. Yhteistyön päättäneitä nuoria oli vuonna 2020 yhteensä 962.

4.5 Tarinoita nuorista etsivässä nuorisotyössä

Etsivän nuorisotyön kyselyssä toimijoita pyydettiin kertomaan esimerkkejä nuorten tilanteista ja nuorten asiakkuuteen liittyvistä onnistumisista. Alapuolelle on koottu vastaajien kirjoittamia tarinoita nuorista.

”Opinnot keskeyttänyt nuori kävi omasta aloitteestaan juttelemassa ja miettimässä vaihtoehtoja, hän haki jatkuvassa haussa opiskelemaan toiselle alalle, motivaatio opintoihin löytyi sopivan opiskelualan myötä.”

”Luottamuksen syntyessä nuori on kokenut turvalliseksi kertoa asioita elämästään joita ei ole koskaan kertonut kenellekään. Sen jälkeen hänet voitiin ohjata palveluiden/avun piiriin, jotka ovat parantaneet hänen elämänlaatuaan huomattavasti.”

”8 vuotta sitten asiakkaaksi ensimmäisen kerran tullut nuori nainen pääsi vihdoin haluamalleen alalle opiskelemaan ja tulevaisuus näyttää valoisalta, työpaikka on jo tiedossa.”

”Etsivän asiakkuuteen ohjautui nuori oppilasterveydenhuollosta, nuori oli sairaslomalla ja ammattikorkeakouluopinnot olivat keskeytyneet. Nuorella oli vahva peliriippuvuus, nuori ei poistunut asunnostaan eikä huolehtinut omasta hygieniastaan. Etsivä oli nuoren tukena lääkäri- ja muilla virastokäynneillä ja kotoa poistumista harjoiteltiin aluksi niin, että nuori kävi itsenäisesti kiertämässä talon ympäri. Etsivä tapasi nuorta kävelyn merkeissä, jotta nuori poistui kotoaan. Nuorta autettiin laaja-alaisesti elämänhallinnassa. Nuori on jatkanut ammattikorkeakouluopintoja ja nuori kokee elämänlaadun parantuneen sekä masennuksen lieventyneen. Asiakkuus etsivässä nuorisotyössä jatkuu.”

” Nuori oli pitkään haaveillut ajokortista, asunut omillaan ja taloudellinen tilanne oli heikko. Eli koko ajan tukien varassa. Auton ajokorttiin ei ollut hänellä varaa. Diagonia-työn kautta tehtiin avustushakemus ja selvitys nuoren tilanteesta. Rahoitus oli Sauli Niinistön vaalirahoituksesta jaettavana nuorten hyväksi. Nuori sai sieltä koko ajokortin ja autokoulun käymiseen tarvittavat varat.”

” Epäonnistuminen:

Kiusaamistilanne, jossa kiusaajasta päädyttiin tekemään lastensuojelu ilmoitus. Ilmoitus siirrettiin Sotkamon lastensuojelusta Kajaaniin, koska kiusaajan toinen vanhempi sattui olemaan perhetyössä. Lastensuojeluilmoitus käsiteltiin yksipuolisesti kiusaajan puolelta. Poliisia konsultoitin rikosilmoituksen tekemisestä, mutta poliisit olivat kuitenkin jäävejä toimimaan, koska kiusaaja sattui olemaan poliisin poika. Tilanne ratkaistiin yksipuolisesti kiusaajan lastensuojeluilmoituksen myötä. Eikä kiusattua kuultu asiassa, missään vaiheessa.

Tilanne päättyi niin, että Kajaanin lastensuojelun sosiaaliohjaaja teki kiusatusta lastensuojelu ilmoituksen ja totesi asian olevan päätöksessään. Etsivä koki tämän viimevuoden työskentelyn aallonpohjana. Asiasta on annettu palautetta viranomaisien suuntaan.”

”Suurimmat onnistumiset ovat tapahtuneet nuorten oman elämän haltuunotossa esim. nuori uskaltaa vastata puhelimeen tai täyttää kelan hakemuksia itsenäisesti. Pieniä askelia, mutta näille nuorille suuria.”

”Nuori 18v on loukannut itsensä esikoulussa kouluaikaan. Koulu ei ole kirjannut onnettomuutta vakuutuksen mukaisesti eikä vanhemmat ole hoksanneet myöskään asiaa hoitaa. Rahaa ei ole tutkituttua enempää.

Loukkaantunut kohta on ollut kipeä siitä lähtien eikä leikkauksesta huolimatta ole parantunut. Nuori ei voi istua tai seisoa kauaa, jonka vuoksi opiskelu on hankalaa ja valmistaa alalle, jota ei voi tulevaisuudessa tehdä.

Taustalla vanhempien riitaisa ero ja uskonnolliset paineet. Oireita on uskottu psyykkisiksi, mutta kipu on aitoa. Nuori ei halua mielenterveyspalveluiden asiakkaaksi.

Nyt kokeilussa päästä Kelan ammatilliseen kuntoutusselvitykseen, mutta ongelma voi olla siinä, että nuori on vielä koulun kirjoilla. Kelan palvelunumeroon soittaessa virkailija tivasi lääkärin b-lausuntoa, vaikka ohjeiden mukaan 16–29-vuotias ei tarvitse b-lausuntoa hakeutuakseen kuntoutukseen tai selvitykseen. Nyt olemme vähän tuuliajolla, soittaako sieltä kukaan asiantuntija jatkoa ajatellen vai tyrmättiinkö koko homma koska ei ollut b-lausuntoa, jota ei todellisuudessa tarvita.”

”19-vuotias tyttö oli miettimässä monenlaisia häneen sekä samalla pieneen tyttöönsä vaikuttavia asioita ja vaihtoehtoja. Nuori siirtyi toiselta etsivältä, jonka kanssa hän oli työskennellyt n. puoli vuotta sitten.

Nyt tyttö oli alle 1-vuotiaan lapsen yksinhuoltaja, vanhempain etuudella oleva, koulusta irtisanoutunut sekä tiukasti velkojen seurannassa. Hän toivoi otetta omaan elämäänsä ja pyysi siinä apua etsivältä nuorisotyöntekijältä.

Tytttö oli ollut asiakkaana erilaisissa sosiaalialan palveluissa, joiden kanssa yhteistyössä alkoivat nuoren asiat yksi kerrallaan tulemaan päivän valoon sekä etenemään nuoren haluamaan suuntaan. Kotikäyntien ja verkostopalaverien kautta nuori koki olevansa osallisena oman elämänsä suunnitteluun ja itseluottamus kasvoi päivä päivältä. Hän sai erilaista tukea kotiin vanhemmuuden tukemiseksi ja arjen pyörittämisen vahvistamiseksi. Velkaneuvoja auttoi kertyneiden velkojen järjestelyn suhteen. Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa palveluverkoston löytymisen ja kirkastamisen jälkeen otettiin tähtäimeen nuoren kouluttautuminen. Uusi oman ala löytyi, ja lapsen hoito järjestyi niin, että nuori pääsi aloittamaan melko nopealla aikataululla uuden alan opiskelun. Nuori koki, että nyt asiat ovat vihdoin lähteneet etenemään hänen toivomaansa suuntaan ja usko tulevaan oli vahva.

Nuorelta kysyttyäni kuulumisia, hän kertoi, että on nyt muuttanut toiselle paikkakunnalle ja mukana yrityksessä. Yrityksen toiminta oli juuri sellaista, mistä oli jo haaveillut pidempään. Hän oli oikein luottavainen ja tyytyväinen tilanteeseensa.”

” v.2020 tulee murjomaan erityisesti jo aiemmin vaikeassa elämäntilanteessa olevia nuoria vielä vuosia eteenpäin. Monella nuorella on voimat olleet aivan lopussa, kun eivät ole päässeet läpi esim. Kelaan tai TE toimistoon selvitteläkseen lisäselvityspyyntöä numero 20. Näissä tilanteissa etsivien, ohjaamojen ja valmennuspajojen tuki on ollut välttämätöntä. Erään tällaisen selvittelytapauksen onneksi hoiduttua kauttani nuori totesi jälkeinpäin: ”Kiitos ku autoit. Musta tuntui, etten enää jaksa elää, kun en taas saa mistään rahaa elämiseen, ku en vaan osannu niitä kaavakkeita. Olin jo miettinyt itsemurhaakin, että tää kaikki paska loppuis. Välillä ei näy tunnelin päässä kuin mustaa, EI jaksa enää edes itkeä.” (Tämän nuoren tilannetta seuraa säännöllisillä videopuheluilla, ja hän tietää voivansa ottaa aina yhteyttä, kun alkaa liikaa ahdistamaan)”

” Yksittäisen yksinäisen nuoren tarina: Tyttö, joka saatiin Nuotta-toiminnan kautta kiinnittymään etsivään nuorisotyöhön, nuorisopalveluihin ja Walkers-kahvilatoimintaan. Tyttö, joka sai eri palveluiden kautta kavereita ja ystäviä, joiden avulla arjen sisältö kasvoi positiivisempaan suuntaan. Tyttö on ollut nyt kolme vuotta yhteisissä toiminnoissa mukana ja hänen hyvinvointinsa on lisääntynyt mittavasti. Hän itse antaa positiivista palautetta kasvustaan ja kokemuksistaan, kirjoittaa julkisuuteen tunnemaailmastaan sekä osaa huomioida myös ympärillä olevien nuorten pahoinvoinnin sekä tarttuu tarvittaessa helposti omiin ja toisten huoliin ja jakaa ne ammattilaisille. Pyrkii laajentamaan opittua ja koettua myös muille nuorille.”

5 Lähteet

HE 111/2016 vp (2016). Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_111+2016.pdf

Honkonen Tiina (2016). Työnohjauksen mahdollisuudet nuorisotyössä. Nuorisotyö-lehti 3/2016.

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2020). Valtakunnallinen etsivän nuorisotyön kysely 2020.

Into ry, Sovari-mittari. Viitattu 04/2021.

<https://www.intory.fi/kehittaminen/laadullinen-mittaristo/>

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Oulu

2021